

PRIMLJENO:	16. 01 20 15	GOD.
KLASIFIKACIONI BROJ:	10-3/15-1	
VEZA:		
EPA:	702 XXV	
SKRAĆENICA:	PRILOG:	

Crna Gora
VLADA CRNE GORE
Broj: 08-2794/
Podgorica, 10. decembar 2014. godine

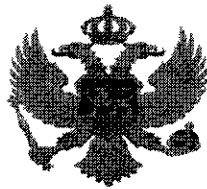
PREDSJEDNIKU SKUPŠTINE CRNE GORE

PODGORICA

Vlada Crne Gore, na sjednici od 27. novembra 2014. godine, utvrdila je **PREDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNIM RADIO-DIFUZNIM SERVISIMA CRNE GORE**, koji Vam u prilogu dostavljamo radi stavljanja u proceduru Skupštine Crne Gore.

Za predstavnike Vlade koji će učestvovati u radu Skupštine i njenih radnih tijela, prilikom razmatranja Predloga ovog zakona, određeni su **DUŠKO MARKOVIĆ**, potpredsjednik Vlade i rukovodilac rada Ministarstva kulture i **ŽELJKO RUTOVIĆ**, generalni direktor Direktorata za medije.

PREDSJEDNIK
Milo Đukanović, s.r.

**CRNA GORA
MINISTARSTVO KULTURE**

PRIJEDLOG

**Z A K O N
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNIM RADIO-DIFUZNIM
SERVISIMA CRNE GORE**

Podgorica, novembar 2014.godine

PRIJEDLOG

**Z A K O N
O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNIM RADIO-DIFUZNIM
SERVISIMA CRNE GORE**

Član 1

U Zakonu o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore ("Službeni list CG", br. 79/08 i 45/12), naziv zakona mijenja se i glasi:

„Zakon o nacionalnom javnom emiteru Radio i Televizija Crne Gore“.

Član 2

Član 1 mijenja se i glasi:

„Nacionalni javni emiter obavlja djelatnost u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima i pravilima u ovoj oblasti.“

Član 3

Član 2 mijenja se i glasi:

„Nacionalni javni emiter Radio i Televizija Crne Gore

Član 2

Nacionalni javni emiter Radio i Televizija Crne Gore je Radio Crne Gore i Televizija Crne Gore.

Djelatnost nacionalnog javnog emitera iz stava 1 ovog člana je pružanje javnih audiovizuelnih usluga za koje Crna Gora obezbjeđuje nezavisno finansiranje u skladu sa zakonom i pravilima o državnoj pomoći za javne radio-difuzne usluge.

Djelatnost nacionalnog javnog emitera iz stava 1 ovog člana je pružanje javnih audiovizuelnih usluga kojima se zadovoljavaju: demokratske, socijalne, kulturne, obrazovne i druge potrebe od javnog interesa svih segmenata crnogorskog društva; obezbjeđuje ostvarivanje

prava i interesa građana i drugih subjekata u oblasti informisanja, bez obzira na njihovu političku, vjersku, kulturnu, rasnu ili polnu pripadnost.”

Član 4

U članu 3 stav 1 mijenja se i glasi:

„Nacionalni javni emiter Radio i Televizija Crne Gore je Javno preduzeće Radio i Televizija Crne Gore.”

Član 5

Član 4 mijenja se i glasi:

„Osnovna djelatnost RTCG je pružanje javnih audiovizuelnih usluga (u daljem tekstu: javne usluge), odnosno proizvodnja radijskog, audiovizuelnog i multimedijskog programa, muzička proizvodnja, pružanje audio i audiovizuelnih medijskih usluga, multimedijskih usluga i usluga elektronskih publikacija kao javnih usluga.

Djelatnost iz stava 1 ovog člana RTCG ostvaruje:

- 1) emitovanjem dva programa Radio Crne Gore putem zemaljske mreže radio-difuznih FM i ST predajnika na nacionalnom nivou;
- 2) emitovanjem dva programa Televizije Crne Gore putem zemaljske mreže radio-difuznih predajnika na nacionalnom nivou;
- 3) emitovanjem programa pod nazivom Parlamentarna televizija, posredstvom radio-difuznih frekvencija i elektronskih komunikacionih mreža;
- 4) emitovanjem radio programa putem satelita;
- 5) emitovanjem televizijskog programa putem satelita;
- 6) proizvodnjom i objavljivanjem audio i audiovizuelnih sadržaja na internet portalu;
- 7) javnim izvođenjem i snimanjem muzičkih sadržaja, organizovanjem događaja i koncerata od nacionalnog značaja;
- 8) proizvodnjom drugih programskih servisa.

RTCG može proizvoditi i druge audio i audiovizuelne programe i objavljivati ih putem zemaljskih i satelitskih mreža, interneta i drugog oblika prenosa.

Audio i audiovizuelni sadržaji na internet portalu moraju da budu usklađeni sa programskim sadržajem RTCG.

Prijem programa RTCG mora se, u okviru svake radijske ili televizijske mreže, obezbijediti na teritoriji Crne Gore gdje živi najmanje 85% stanovništva.”

Član 6

Član 5 mijenja se i glasi:

„Pružanje komercijalnih audiovizuelnih usluga

Član 5

Pored javnih usluga iz člana 4 stav 1 ovog zakona, RTCG može da obavlja i komercijalne audiovizuelne usluge, i to:

- 1) prodaju programa za reklamne poruke i druge audiovizuelne komunikacije;
- 2) plasman proizvoda;
- 3) sponzorstvo;
- 4) telešoping.

Obavljanje usluga iz stava 1 ovog člana mora da bude odvojeno od pružanja javnih usluga iz člana 4 ovog zakona.“

Član 7

U članu 8 riječi: „radio-difuznih servisa“ zamjenjuju se riječju „emitera“.

Član 8

Naziv člana 9 mijenja se i glasi:

„Usluge od javnog interesa“.

U članu 9 uvodna rečenica stava 1 mijenja se i glasi:

„Javne usluge iz člana 4 stav 1 ovog zakona, su programske obaveze RTCG koje ispunjavaju demokratske, socijalne i kulturne potrebe crnogorskog društva i garantuju pluralizam, uključujući kulturnu i jezičku raznolikost i, RTCG je dužna da, uz primjenu visokih standarda profesionalne etike i kvaliteta, bez bilo kojeg oblika diskriminacije ili socijalne različitosti, proizvodi i emituje programske sadržaje, koji:“.

Član 9

Poslije člana 9 dodaju se tri nova člana koji glase:

„Ugovor o pružanju javnih usluga

Član 9a

Programske obaveze iz člana 9 ovog zakona, kao i visina sredstava i izvor za njihovo

finansiranje, utvrđuju se ugovorom između Vlade Crne Gore i RTCG (u daljem tekstu: Ugovor).

Ugovor se zaključuje na period od tri godine u skladu sa smjernicama makroekonomske i fiskalne politike.

Prije zaključivanja Ugovora, RTCG je dužna da pripremi prijedlog programskih obaveza RTCG i o njemu sprovede javnu raspravu u trajanju od 45 dana kako bi se javnost izjasnila o tome ispunjavaju li predložene programske obaveze kriterijume propisane članom 9 ovog zakona.

Ugovorom se utvrđuje vrsta i obim svih javnih usluga koje RTCG pruža, u smislu člana 9 ovog zakona.

Pored programskih obaveza utvrđenih članom 9 ovog zakona, Ugovorom se definišu programski sadržaji namijenjeni razvoju nauke, obrazovanja i kulture, informisanju lica oštećenog sluha i vida, kao i programski sadržaji na albanskom jeziku i jezicima pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Iznos sredstava za pružanje javnih usluga utvrđen Ugovorom, ne smije prelaziti neto troškove neophodne za pružanje tih usluga, uzimajući u obzir druge direktne ili indirektne prihode koji proizilaze iz pružanja tih usluga. Pri utvrđivanju neto troškova pružanja javnih usluga uzima se u obzir neto korist svih komercijalnih audiovizuelnih usluga vezanih uz te usluge.

Prijedlog ugovora, RTCG je dužna da dostavi Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) najkasnije šest mjeseci prije isteka važećeg Ugovora.

RTCG je dužna da na osnovu Ugovora izradi i donese svake godine, a najkasnije do 31. decembra tekuće za sljedeću godinu, program rada i finansijski plan, kojima će se utvrditi aktivnosti i programske obaveze, kao i potrebna finansijska sredstva za njihovu realizaciju.

Ukoliko se Ugovor mijenja u pogledu programskih obaveza RTCG, potrebno je sprovesti postupak u skladu sa stavom 3 ovog člana.

Sadržaj Ugovora

Član 9b

Ugovor sadrži javne usluge koje je RTCG dužna da pruža u ugovorenom vremenskom periodu, njihovu vrstu, svrhu, programsku osnovu i broj televizijskih i radijskih programa, internet stranica i portala RTCG i uslove za pružanje drugih javnih usluga uzimajući u obzir potrebe javnosti i tehnološki razvoj elektronskih medija.

Ugovorom se utvrđuje finansiranje javnih usluga RTCG po godinama i izvorima, sa

prikazom troškova po godinama i vrstama, kao i ovlaštenja i obaveze organa RTCG u odnosu na upravljanje ukupnim sredstvima predviđenim za sprovođenje Ugovora i izvještavanje o njegovom sprovođenju.

Odredbe Ugovora kojima se utvrđuje finansiranje u smislu stava 2 ovog člana moraju da budu u skladu sa pravilima o državnoj pomoći za javne radio-difuzne usluge.

Uvođenje novih usluga

Član 9c

RTCG može da uvodi značajno nove audiovizuelne usluge na novim platformama za distribuciju, koje su namijenjene široj javnosti, pod uslovom da iste zadovoljavaju demokratske, socijalne i kulturne potrebe društva i ne dovode do neproporcionalnih posljedica na tržištu koje nijesu nužne za ispunjavanje funkcije javne usluge.

Značajno novom audiovizuelnom uslugom, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se usluga koja se prvi put pruža i bitno se razlikuje od usluga koje pruža RTCG, kao i usluga koja je u velikoj mjeri izmijenjena u pogledu njenog sadržaja, tehničke pripremljenosti, pristupa i ciljne grupe kojoj je namijenjena.

Prijedlog za uvođenje značajno nove audiovizuelne usluge ili više takvih usluga mora da sadrži tačan opis usluga i opravdanost njihovog uvođenja, ciljnu grupu na koju se usluge odnose, troškove vršenja usluga i ocjenu mogućih uticaja na konkurentnost na tržištu.

O uvođenju značajno nove audiovizuelne usluge ili više takvih usluga odlučuje Savjet RTCG.

Savjet RTCG dužan je da prije uvođenja značajno novih audiovizuelnih usluga sprovede javni test vrijednosti, odnosno napravi analizu ispunjenosti kriterijuma: uticaj nove audiovizuelne usluge na tržište; finansijski aspekt uvođenja nove audiovizuelne usluge; u kojoj mjeri nova usluga utiče na RTCG i trajanje nove usluge.

Savjet RTCG dužan je da prije uvođenja značajno novih audiovizuelnih usluga pribavi mišljenje nezavisnog regulatora za oblast elektronskih medija o uticaju značajno novih usluga na tržište elektronskih medija.“

Član 10

U članu 15 stav 1 tačka 1 mijenja se i glasi:

„ 1) iz budžeta Crne Gore;“.

Tačka 6 briše se.

Dosadašnja tačka 7 postaje tačka 6.

Član 11

Poslije člana 15 dodaje se novi član koji glasi:

„Unakrsno subvencioniranje

Član 15a

RTCG ne smije da koristi sredstva iz budžeta Crne Gore za finansiranje komercijalnih audiovizuelnih usluga (unakrsno subvencioniranje).

Ukoliko RTCG postupi suprotno stavu 1 ovog člana, Savjet RTCG će naložiti povraćaj nezakonito utrošenih sredstava i njihovo isključivo korišćenje za obavljanje djelatnosti pružanja javnih usluga u skladu sa ovim zakonom. Povraćaj nezakonito utrošenih sredstava obavlja se uplatom na račun budžeta Crne Gore.

Sredstva koja se ne utroše za djelatnost pružanja javnih usluga, u skladu sa Ugovorom iz člana 9a ovog zakona, a prelaze iznos od 10% uplaćuju se na račun budžeta Crne Gore.

Ukoliko sredstva iz stava 3 ovog člana, tri godine prelaze iznos od 10% , Vlada i RTCG će revidirati metodologiju obračuna sredstava za usluge koje su predmet Ugovora.“

Član 12

Naziv člana 16 mijenja se i glasi:

„Budžet Crne Gore“.

U članu 16 stav 1 mijenja se i glasi:

„Iz budžeta Crne Gore za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG preusmjeravaju se sredstva na godišnjem nivou u visini od 0,3% BDP (bruto domaćeg proizvoda), čiju procjenu utvrđuje Vlada usvajanjem smjernica makroekonomske i fiskalne politike.“

Član 13

Poslije člana 16 dodaje se novi član koji glasi:

„Odvojeno računovodstvo

Član 16a

RTCG je dužna da vodi odvojeno računovodstvo za pružanje javnih usluga od obavljanja komercijalnih audiovizuelnih usluga“.

Član 14

Član 17 briše se.

Član 15

Član 18 briše se.

Član 16

U članu 19 stav 1 riječi: „Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada)“ zamjenjuju se riječju „Vlada“.

U stavu 2 riječ „Ministarstvo“ zamjenjuje se riječima: „Organ državne uprave nadležan za poslove medija (u daljem tekstu: Ministarstvo)“.

Član 17

U članu 22 tačka 11 mijenja se i glasi:

„11) daje saglasnost na Ugovor iz člana 9a ovog zakona;“.

Poslije tačke 11 dodaje se nova tačka koja glasi:

„11a) prati implementaciju obaveza iz Ugovora iz člana 9a ovog zakona;“.

Član 18

U članu 23 stav 1 tačka 2 mijenja se i glasi:

„2) Izvještaj o finansijskom poslovanju RTCG za prethodnu godinu, koji sadrži podatke o korišćenju finansijskih sredstava ostvarenih po osnovu člana 15 stav 1 tačka 1 ovog zakona, sa posebnim osvrtom na obavezu iz člana 15a ovog zakona.“

Poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

„Izuzetno od stava 1 ovog člana, Savjet je dužan da putem web sajta RTCG, stavi na uvid javnosti Ugovor iz člana 9a ovog zakona, kao i godišnji program rada i finansijski plan za njegovo izvršenje, najkasnije 15 dana od dana njihovog zaključivanja odnosno usvajanja.“

Član 19

U članu 49 stav 2 tačka 10 mijenja se i glasi:

„10) uz saglasnost Savjeta zaključuje sa Vladom Ugovor iz člana 9a ovog zakona“.

Član 20

Poslije člana 61 dodaju se dva nova člana koji glase:

„Period zaključivanja Ugovora

Član 61a

Izuzetno od člana 9a stav 2 ovog zakona, u 2016. godini, Vlada i RTCG zaključuju Ugovor na period od godinu dana.

Odložena primjena

Član 61b

Odredbe čl. 9a, 9b i 9c ovog zakona primjenjivaće se od 1. januara 2016. godine.“

Član 21

Ovaj zakon stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom listu Crne Gore“.

OBRAZLOŽENJE

I USTAVNI OSNOV ZA DONOŠENJE ZAKONA

Ustavni osnov za donošenje Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore sadržan je u članu 16 tačka 1 i 5 Ustava Crne Gore, kojim je propisano da se zakonom, u skladu sa Ustavom Crne Gore, uređuju način ostvarivanja ljudskih prava i sloboda i druga pitanja od interesa za Crnu Goru.

II RAZLOZI ZA DONOŠENJE ZAKONA

Zakonom o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore („Sl.list CG“, br.79/08 i 45/12) uređena su pitanja od značaja za rad javnog emitera RTCG, saglasno relevantnim standardima ove oblasti.

Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore ima za cilj usklađivanje zakona kojim se reguliše rad javnog emitera RTCG sa pravilima državne pomoći u oblasti javnih radio-difuznih usluga jer se Crna Gora, u kontekstu usklađivanja njene pravne tekovine sa pravnom tekovinom Evropske unije, između ostalog, obavezala da će u okviru pregovaračkog poglavlja 8 – Konkurencija, implementirati pravila o državnoj pomoći za javne emitere saglasno Saopštenju Evropske komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1).

U Saopštenju Evropske komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1) državama se preporučuje da u okviru zakona kojima se reguliše rad javnih emitera, implementiraju sljedeća pravila, prema kojima:

- privrednom društvu mora biti eksplicitno povjereno pružanje javnih usluga od strane države, posredstvom službenog sporazuma o povjeravanju vršenja javnih usluga
- iznos javne naknade ne može biti veći od neto troškova definisane usluge emitovanja, uzimajući u obzir direktne ili indirektne prihode po osnovu pružanja usluge emitovanja
- ukoliko je javni servis angažovan u okviru komercijalnih aktivnosti, neophodno je jasno i primjereno razdvajanje između usluga od javnog interesa i komercijalnih audiovizuelnih usluga, uključujući jasno razdvojeno računovodstvo
- uvođenje značajno novih usluga zahtijeva prethodno sprovođenje testa javne vrijednosti uvođenja navedenih usluga

Navedena pravila predstavljaju minimum zahtjeva u oblasti državne pomoći za javne radio-difuzne usluge koja moraju biti implementirana u crnogorsko zakonodavstvo kako bi se ispunili uslovi za otvaranje pregovora u poglavlju 8 – Konkurencija.

Osim navedenog, predmet izmjena i dopuna Zakona je i promjena fiksnog indeksa finansiranja RTCG jer se permanentni pad javnih prihoda, posredno uslovljen globalnom

ekonomskom krizom, odrazio na smanjenje sredstava RTCG po osnovu dosadašnjeg modela finansiranja - fiksnog iznosa od 1,20% od opštih prihoda budžeta za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG, kao i za programske sadržaje za koje se obezbjeđuju sredstva iz Budžeta Crne Gore.

Konkretno, shodno ovom modelu finansiranja javnog servisa (za osnovnu djelatnost), od 2009 do 2012.godine zabilježeno je umanjeње sredstava za 2.892.069 eura, odnosno, sa 10.244.496 eura na 7.352.427 eura (2012.godine), te padom i u 2013.godini za približno 200.000 eura. Sredstva za namjenske programske sadržaje značajne za razvoj nauke i obrazovanja, razvoj kulture, informisanje lica oštećenog sluha i vida, informisanje manjinskih naroda u Crnoj Gori kojima se obezbjeđuje zadovoljavanje potreba svih struktura crnogorskog društva, a koja se obezbjeđuju na programu 1691 Radio-difuzni servisi Crne Gore u okviru Ministarstva kulture, umanjena su od 2009 do 2012.godine deset puta, sa 2.000.000 eura na 200.000 eura čime je dovedena u pitanje ukupna realizacija programskih aktivnosti definisana Zakonom o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore.

Na finansijsku održivost javnog servisa dodatno su nepovoljno uticale zakonske odredbe sadržane u Zakonu o izmjenama i dopunama zakona o javnim radio-difuznim servisima (Sl.list broj 45/12), donesenom na prijedlog poslanika, kojim je predviđeno da RTCG snosi troškove prenosa i emitovanja programa putem zemaljskih radio difuznih predajnika u iznosu od 900.000 eura (član 19, stav 4 i član 63), čime se narušava finansijska održivost i nezavisnost RTCG suprotno Preporuci (96)10 o garantovanju nezavisnosti javne radio difuzije. Takođe, zakonom je definisana i obaveza emitovanja parlamentarnog kanala za čiju su realizaciju, prema preliminarnoj analizi finansijskog opterećenja koju je uradila RTCG, potrebna sredstva u iznosu od 800.000-1.000.000 eura.

Imajući u vidu razloge koji su nepovoljno uticali na finansijsku održivost javnog servisa, a u skladu sa smjernicama iz Preporuke R (96) 10, ocjenama iz Izvještaja o napretku Crne Gore za 2012, 2013 i 2014.godinu, kao i daljim koracima u pregovaračkom procesu u odnosu na poglavlje 23 Pravosuđe i temeljna prava, u dijelu – sloboda izražavanja, sloboda i pluralizam medija i poglavlje 10- Informaciono društvo i mediji, proizašla je potreba za unapređenjem modela finansiranja RTCG, kao preduslova za vršenje povjerene funkcije od javnog interesa.

Shodno predloženom indeksu finansiranja, umjesto dosadašnjih 1,2% od opštih prihoda budžeta za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG, iz budžeta Crne Gore, preusmjeravaće se sredstva na godišnjem nivou u visini od 0,3% BDP (bruto domaćeg proizvoda), čiju procjenu utvrđuje Vlada Crne Gore usvajanjem smjernica makroekonomske i fiskalne politike.

III USAGLAŠENOST SA EVROPSKIM ZAKONODAVSTVOM

Prijedlog Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima usaglašen je sa Saopštenjem Komisije o primjeni pravila državne pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1).

IV OBJAŠNJENJE OSNOVNIH PRAVNIH INSTITUTA

U članu 1 predložena je promjena naziva Zakona u cilju usklađivanja sa Zakonom o elektronskim medijima, sistemskim zakonom za oblast elektronskih medija, kojim se ne prepoznaje termin „javni radio-difuzni servisi“. Dodatno, članom 147 Zakona o elektronskim

medijima propisana je obaveza usklađivanja rada postojećih javnih servisa sa Zakonom o elektronskim medijima.

U članu 2 predloženo je usklađivanje terminologije sa predloženim nazivom zakona.

U članu 3 predložena je izmjena člana 2 Zakona radi usklađivanja odredbe koja se odnosi na djelatnost javnih radio-difuznih servisa sa Saopštenjem Komisije o primjeni pravila državne pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1). Kako je navedeno u Saopštenju, definicija javne radio-difuzne usluge mora imati za cilj ispunjenje demokratskih, socijalnih i kulturnih potreba društva, te je, imajući u vidu navedeno, izmjenom člana 2 definicija djelatnosti javnog emitera dopunjena navedenim kriterijumima.

U članu 4 predloženo je usklađivanje terminologije sa predloženim nazivom zakona.

U članu 5 predložena je izmjena člana 4 Zakona u cilju ispunjenja obaveze iz Saopštenja Komisije o primjeni pravila državne pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1) koja se odnosi na preciziranje platformi preko kojih se ostvaruje emitovanje programa RTCG. Dodatno, u okviru ovog člana, a shodno preporuci Evropske komisije, precizirano je da sadržaj internet portala RTCG mora biti usklađen sa programskim sadržajem RTCG i biti isključivo vezan za njene aktivnosti.

U članu 6 predložena je izmjena člana 5 Zakona zbog potrebe definisanja komercijalnih audiovizuelnih usluga koje pruža RTCG, a sve u cilju stvaranja normativnih pretpostavki za jasno razdvajanje javnih od komercijalnih audiovizuelnih usluga i time, u konačnom, stvaranja uslova za vođenje odvojenog računovodstva što je jedna od glavnih obaveza definisanih Saopštenjem. Definicija komercijalnih usluga usklađena je sa Zakonom o elektronskim medijima.

U članu 7 predloženo je usklađivanje terminologije sa predloženim nazivom zakona.

U članu 8 predložena je izmjena naziva člana 9 i uvodne rečenice ovog člana zbog potrebe uvođenja definicije javnih audiovizuelnih usluga koje pruža RTCG, saglasno Saopštenju Komisije o primjeni pravila državne pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1).

U članu 9 predložena je dopuna Zakona članovima 9a, 9b i 9c kojima se, u skladu sa obavezom iz Saopštenja Komisije o primjeni pravila državne pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1) regulišu pitanja akta o povjeravanju vršenja javnih usluga kao i uvođenja novih usluga na tržište. Članom 9a preciziraju se detalji akta - ugovora o povjeravanju vršenja javnih usluga koji zaključuju Vlada Crne Gore i RTCG (u Saopštenju je definisana obaveza postojanja službenog akta između države i preduzeća zaduženog za vršenje javnih usluga), a koji mora sadržati programske obaveze iz člana 9 Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore kao i visinu sredstava i izvor za njihovo finansiranje. Članom 9a previđeno je i sprovođenje javne rasprave u cilju ocjene javnosti da li predložene programske obaveze ispunjavaju zakonom definisane kriterijume. Članom 9b precizirano je šta predstavlja sadržaj ugovora o vršenju javnih usluga. U Saopštenju je navedeno da nije dovoljno da država samo službeno zaduži javnog emitera za pružanje javnih usluga već je potrebno da usluge pruža na način predviđen službenim sporazumom između države i javnog preduzeća, kako bi se osigurao potreban standarda kvaliteta i transparentnost utroška javnih sredstava dodijeljenih javnim emiterima za vršenje usluga od javnog interesa. Država pristupnica je dužna da se u formi poštovanja ukupne nezavisnosti javnog servisa pojavi pred građanima kao garant ispunjenja obaveza pružanja javne usluge u obliku i prema načinu koji dostavi RTCG.

Kao garancija očuvanja ukupne nezavisnosti RTCG, Prijedlogom zakona je definisano da će Savjet RTCG biti nadležno tijelo za praćenje implementacije obaveza iz ugovora o pružanju javnih usluga.

Članom 9c je saglasno Saopštenju Komisije o primjeni pravila državne pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1) predviđena procedura prilikom uvođenja novih usluga javnog emitera RTCG na tržište. Kada je riječ o uvođenju značajno novih audiovizuelnih usluga, Prijedlogom je, na bazi kriterijuma iz Saopštenja, definisana značajno nova audiovizuelna usluga i kriterijumi za njeno uvođenje, kao i nadležno tijelo za sprovođenje testa javne vrijednosti značajno nove usluge koja mora zadovoljiti tržišne, finansijske i druge uslove.. Savjet RTCG je prepoznat kao najbolje rješenje za pripremu i sprovođenje testa javne vrijednosti, radi očuvanja nezavisnosti RTCG i sprječavanja mogućeg uticaja spoljnjih organa na rad RTCG. Karakter obligacionog odnosa Vlade Crne Gore i RTCG generisan je pitanjima zaštite tržišta odnosno konkurencije. To podrazumijeva da uvođenje novih AVM usluga na novim platformama, u cilju nenarušavanja jedinstvenosti tržišta, mora proći test javne vrijednosti.

U članu 10 predložena je izmjena člana 15 stav 1 tačke 1 kojim je precizirano da će programska djelatnost RTCG biti finansirana sa jedne pozicije iz budžeta Crne Gore putem ugovora o pružanju usluga od javnog interesa umjesto dosadašnje dvije pozicije (od opštih prihoda budžeta i sa programa Ministarstva kulture).

U članu 11 predloženo je uvođenje novog člana 15a kojim će se obezbijediti redovna i efektivna finansijska kontrola koja ima za cilj sprečavanje mogućeg unakrsnog subvencioniranja – utroška javnih sredstava za finansiranje komercijalnih audiovizuelnih usluga.

U članu 12 predložena je izmjena člana 16 stav 1 Zakona zbog potrebe snaženja modela finansiranja javnog emitera RTCG čime se ide u susret obavezi iz Preporuke br. R 96 (10) o garantovanju nezavisnosti servisa javnih servisa radio-difuzije koja se odnosi na finansiranje javnih emitera.

U članu 13 predloženo je uvođenje člana 16a kojim je definisana obaveza vođenja odvojenog računovodstva za javne usluge odnosno jasno razdvajanje sredstava javnih i komercijalnih audiovizuelnih usluga. Obaveza vođenja odvojenog računovodstva je jedan od ključnih kriterijuma iz Saopštenja jer se njime obezbjeđuje transparentnost i odgovornost pri utrošku javnih sredstava. Ono predstavlja neophodni sigurnosni mehanizam da ne dođe do unakrsnog subvencioniranja i prekomjerne naknade. Dodatno, obaveza vođenja odvojenog računovodstva za preduzeća kojima su dodijeljena posebna ili ekskluzivna prava ili im je povjereno vršenje javnih usluga definisana je i Direktivom o transparentnosti javnih preduzeća.

Članom 14 i 15 izbrisani su članovi 17 i 18 Zakona o javnim radiodifuznim servisima Crne Gore a obaveze definisane ovim članovima postaju poseban dio Ugovora o pružanju javnih usluga jer je proizvodnja namjenskih programskih sadržaja značajnih za razvoj nauke i obrazovanja, razvoj kulture, informisanje lica oštećenog sluha i vida, informisanje manjinskih naroda u Crnoj Gori kojima se obezbjeđuje zadovoljavanje potreba svih struktura crnogorskog društva jedan od ključnih zadataka javnog emitera. Definisanje jedne finansijske pozicije u Zakonu o budžetu za finansiranje programske djelatnosti RTCG uslovilo je izmještanje namjenskih programskih sadržaja u dio novih zakonskih odredbi kojima se definiše akt o povjeravanju vršenja javnih usluga.

U članu 17 predloženo je dopuna člana 22 koje se odnosi na nadležnosti Savjeta jer je Savjetu RTCG kao nezavisnom upravljačkom organa povjereno praćenje implementacije ugovora o povjeravanju vršenja javnih usluga i u tom kontekstu mogućnost finansijske kontrole utroška javnih sredstava i eventualno sprječavanje unakrsnog subvencioniranja..

U članu 18 predložena je dopuna člana 23 sa novom tačkom koja se odnosi na obavezu objavljivanja ugovora o pružanju javnih usluga i godišnjeg plana rada i finansijskog plana RTCG najkasnije 15 dana po njihovom zaključenju odnosno usvajanju.

U članu 20 izmjena i dopuna Zakona predložena su dva nova člana 61a i 61b koji se odnose na zaključivanje ugovora o pružanju usluga jer je izuzetno iz člana 9a stav 1 ovog zakona da ugovor za 2016.godinu Vlada Crne Gore i RTCG zaključuju na period od godinu dana odnosno odloženu primjenu članova 9a, 9b i 9c za 01.januar 2016.godine zbog sprovođenja pripremnih radnji i procedura od strane RTCG za dostavljanje prijedloga ugovora Vladi i sprovođenja javne rasprave o prijedlogu programskih aktivnosti kao i stvaranja neophodnih uslova za vođenje odvojenog računovodstva.

V PROCJENA FINANSIJSKIH SREDSTAVA ZA SPROVOĐENJE ZAKONA

Za sprovođenje ovog zakona potrebno je iz budžeta Crne Gore obezbijediti sredstva za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG na godišnjem nivou u visini od 0,3% BDP (bruto domaćeg proizvoda), čiju procjenu utvrđuje Vlada Crne Gore usvajanjem smjernica makroekonomske i fiskalne politike.

PREGLED ODREDBI ZAKONA O JAVNIM RADIO-DIFUZNIM SERVISIMA CRNE GORE KOJE SE MIJENJAJU

Predmet zakona

Član 1

Djelatnost javnih radio-difuznih servisa Crne Gore obavljaju emiteri, u skladu sa zakonom i međunarodnim standardima i pravilima u ovoj oblasti.

Javni radio-difuzni servisi Crne Gore

Član 2

Javni radio-difuzni servisi Crne Gore su Radio Crne Gore i Televizija Crne Gore.

Djelatnost javnih radio-difuznih servisa iz stava 1 ovog člana je proizvodnja i emitovanje programa, kojim se: zadovoljavaju demokratske, društvene, obrazovne, kulturne i druge potrebe od javnog interesa svih segmenata crnogorskog društva; obezbjeđuje ostvarivanje prava i interesa građana i drugih subjekata u oblasti informisanja, bez obzira na njihovu političku, vjersku, kulturnu, rasnu ili polnu pripadnost, i blagovremeno i kvalitetno pružaju raznovrsne informativne usluge.

Radio i Televizija Crne Gore

Član 3

Emiter javnih radio-difuznih servisa Crne Gore je Javno preduzeće Radio i Televizija Crne Gore.

Osnivač Javnog preduzeća Radio i Televizija Crne Gore je država.

Skraćeni naziv Javnog preduzeća je RTCG.

Sjedište RTCG je u Podgorici.

Prava osnivača u ime države vrši Savjet RTCG, u skladu sa zakonom.

Način ostvarivanja osnovne djelatnosti

Član 4

Osnovnu djelatnost RTCG ostvaruje proizvodnjom i emitovanjem dva programa Radija Crne Gore posredstvom zemaljske mreže radio-difuznih FM i ST predajnika na nacionalnom nivou, dva programa Televizije Crne Gore posredstvom zemaljske mreže radio-difuznih predajnika na nacionalnom nivou i emitovanjem sopstvenog radio i televizijskog programa posredstvom satelita.

Prijem programa RTCG mora se, u okviru svake radijske ili televizijske mreže, obezbijediti na teritoriji Crne Gore gdje živi najmanje 85% stanovništva.

RTCG može emitovati programe Radija Crne Gore i Televizije Crne Gore posredstvom interneta.

Druge djelatnosti

Član 5

RTCG može, u skladu sa zakonom, proizvoditi i emitovati i druge radijske i televizijske programe i obavljati i druge djelatnosti kojim se doprinosi potpunijem korišćenju kapaciteta preduzeća i stvaranju uslova za obezbjeđivanje kvalitetnih javnih radio-difuznih servisa, u interesu građana.

Studiji za emitovanje regionalnih radio i televizijskih programa

Član 8

RTCG može za potrebe pojedinih javnih radio-difuznih servisa osnivati regionalne radio i televizijske studije, s posebnom obavezom proizvodnje i emitovanja regionalnih programa i programa na jezicima pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica na tom prostoru.

Obaveze RTCG

Član 9

RTCG je dužna da, uz primjenu visokih standarda profesionalne etike i kvaliteta, bez bilo kojeg oblika diskriminacije ili socijalne različitosti, proizvodi i emituje programske sadržaje, koji:

- 1) služe kao referentne tačke u pogledu jačanja zajedništva i društvenog integrisanja svih pojedinaca, grupa i zajednica;
- 2) na uravnotežen način, uz odgovarajuću zastupljenost informativnih, kulturnih, obrazovnih, naučnih, sportskih i zabavnih emisija, zadovoljavaju interese javnosti na nacionalnom i lokalnom nivou;
- 3) obezbjeđuju prostor za otvoreno i slobodno izražavanje različitih mišljenja i stavova o pitanjima od javnog interesa;
- 4) su namijenjeni svim segmentima društva, posebno vodeći računa o djeci i omladini, pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, licima sa invaliditetom, socijalno ugroženim i drugim specifičnim grupama;
- 5) afirmišu i njeguju crnogorski nacionalni i kulturni identitet, kulturni i etnički identitet manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, evropsko kulturno nasljeđe i kulturnu raznolikost;
- 6) afirmišu crnogorsku kulturnu baštinu, podstiču i njeguju kulturno i umjetničko stvaralaštvo i šire saznanja o drugim kulturama koje su zastupljene u Crnoj Gori;
- 7) odražavaju različite ideje i religijske uvjerenja u društvu, radi jačanja razumijevanja i tolerancije i promovisanja multikulturalnog, multietničkog i multivjerskog karaktera Crne Gore;

- 8) doprinose poštovanju i unapređivanju osnovnih ljudskih prava i sloboda, demokratskih vrijednosti i institucija, pluralizma ideja, kulture javnog dijaloga, jezičkih standarda, privatnosti i digniteta ličnosti;
- 9) podstiču razvoj i unapređivanje domokratske kulture društva;
- 10) promovišu i podržavaju vrijednosti građanskog društva i prezentuju građansku inicijativu;
- 11) nepristrasno, tačno, blagovremeno, razumljivo i uravnoteženo informišu o domaćim i međunarodnim dešavanjima od javnog interesa;
- 12) odražavaju aktuelne životne probleme različitih struktura crnogorskog društva;
- 13) prezentuju i afirmišu istorijske izvore i materijalne dokaze o prošlim vremenima;
- 14) promovišu razvoj Crne Gore i njen ekološki karakter;
- 15) informišu javnost o pitanjima od značaja za zdravlje ljudi i o zaštiti ljudi, imovine, kulturnih dobara i životne sredine;
- 16) obezbjeđuju produkciju i predstavljanje crnogorskih kinematografskih i audio-vizuelnih djela;
- 17) u vrijeme predizborne kampanje, u skladu sa posebnim pravilima, obezbjeđuju ravnomjerno predstavljanje političkih stranaka, koalicija i pojedinaca.

Izvori sredstava

Član 15

RTCG stiče sredstva:

- 1) iz dijela opštih prihoda budžeta Crne Gore;
- 2) proizvodnjom i emitovanjem reklamnih sadržaja;
- 3) proizvodnjom i prodajom audiovizuelnih djela (emisija, filmova, serija i dr.) i nosača zvuka i slike, koji su u interesu javnosti;
- 4) iz sponzorstva programskih sadržaja;
- 5) organizovanjem koncerata i drugih priredbi;
- 6) iz budžeta Crne Gore;
- 7) iz drugih izvora, u skladu sa zakonom.

Opšti prihodi budžeta Crne Gore

Član 16

Iz opštih prihoda budžeta Crne Gore za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG preusmjeravaju se sredstva na godišnjem nivou u visini 1,20% od tekućeg budžeta Crne Gore, utvrđenog zakonom o budžetu za određenu godinu.

Organ državne uprave nadležan za poslove finansija dužan je da sredstva iz stava 1 ovog člana usmjerava RTCG mjesečno u skladu sa posebnim uputstvom.

Izvještaj o preusmjerenim sredstvima se dostavlja uz završni račun budžeta Crne Gore.

Sredstva za namjenske sadržaje

Član 17

Budžetom Crne Gore obezbjeđuje se dio finansijskih sredstava za ostvarivanje prava građana na informisanje, po osnovu programskih sadržaja Radija Crne Gore i Televizije Crne Gore, koji su značajni za:

- 1) razvoj nauke i obrazovanja;
- 2) razvoj kulture;
- 3) informisanje lica oštećenog sluha i vida.

Radi ostvarivanja prava iz stava 1 ovog člana, država obezbjeđuje dio finansijskih sredstava za programske sadržaje na albanskom jeziku i jezicima pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Finansijska sredstva iz st. 1 i 2 ovog člana mogu se koristiti samo za proizvodnju navedenih programskih sadržaja.

Način korišćenja sredstava

Član 18

Organ državne uprave nadležan za poslove medija (u daljem tekstu: ministarstvo) i RTCG ugovorom će urediti međusobna prava i obaveze vezana za korišćenje sredstava iz člana 17 ovog zakona, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu zakona o budžetu Crne Gore za određenu godinu.

Način i uslovi obezbjeđivanja sredstava iz budžeta Crne Gore ne smiju uticati na uredničku nezavisnost i samostalnost RTCG.

Isplata sredstava iz budžeta Crne Gore vršice se u četiri jednake rate, saglasno Zakonu o budžetu.

Ugovor iz stava 1 ovog člana objavljuje se u Biltenu o radu RTCG i dostavlja se na uvid nezavisnom regulatornom tijelu za programske sadržaje.

Prenos i emitovanje programa

Član 19

Budžetom Crne Gore obezbjeđuju se sredstva za plaćanje troškova prenosa i emitovanja programa RTCG putem zemaljskih sistema, koje vrši pravno lice za prenos i emitovanje radio-difuznih signala, koje osniva Vlada Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada).

Ministarstvo i pravno lice za prenos i emitovanje radio-difuznih signala ugovorom uređuju međusobna prava i obaveze u vezi sa načinom i uslovima plaćanja troškova iz stava 1 ovog člana, u roku od 30 dana od dana stupanja na snagu zakona o budžetu Crne Gore za određenu godinu.

U slučaju da se ne zaključi ugovor iz stava 2 ovog člana u propisanom roku, prava i obaveze u vezi sa načinom i uslovima plaćanja troškova iz stava 1 ovog člana privremeno uređuje nezavisno regulatorno tijelo za programske sadržaje.

RTCG snosi troškove prenosa i emitovanja svojih programa putem satelitskih sistema.

Nadležnosti Savjeta

Član 22

Savjet:

- 1) donosi Statut RTCG;
- 2) bira predsjednika i potpredsjednika Savjeta iz reda članova Savjeta, na način i po postupku koji je propisan Poslovníkom o radu Savjeta;
- 3) imenuje i razrješava generalnog direktora RTCG i sa njim zaključuje ugovor o radu, pri čemu odluku o imenovanju donosi nakon sprovedenog javnog konkursa;
- 4) donosi opšte akte kojim se uređuju pitanja programskih i profesionalnih standarda u RTCG;
- 5) usvaja programska dokumenta Radija Crne Gore i Televizije Crne Gore;
- 6) donosi opšti akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u RTCG;
- 7) usvaja planove rada, izvještaje o radu i periodične i godišnje obračune RTCG i objavljuje ih na njeb sajtu RTCG;
- 8) usvaja investicione i finansijske planove RTCG;
- 9) bira ovlašćenog revizora periodičnih i godišnjih obračuna;
- 10) usvaja finansijski izvještaj RTCG za prethodnu godinu, kao i izvještaj ovlašćenog revizora i objavljuje ih na njeb sajtu RTCG;
- 11) daje saglasnost na ugovor o korišćenju sredstava obezbijedenih budžetom Crne Gore za proizvodnju i emitovanje programskih sadržaja iz člana 17 ovog zakona;
- 12) donosi opšti akt o minimumu procesa rada za vrijeme štrajka zaposlenih;
- 13) analizira i odlučuje o prijavama u vezi sa kršenjem programskih principa utvrđenih zakonom i programskim dokumentima i nalaže odgovarajuće mjere direktoru Radija Crne Gore ili direktoru Televizije Crne Gore, nakon što čuje njegovo mišljenje;
- 14) imenuje Komisiju za predstavke i prigovore slušalaca i gledalaca, iz reda članova Savjeta, u skladu sa Statutom RTCG;
- 15) redovno, a najmanje dva puta godišnje, objavljuje Bilten o radu RTCG na njeb sajtu RTCG;
- 16) imenuje i razrješava Komisiju za programske sadržaje na albanskom jeziku i jezicima drugih pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica;
- 17) donosi odluke o kupovini, prodaji i stavljanju imovine RTCG pod hipoteku, u skladu sa zakonom;
- 18) donosi odluke o uzimanju bankarskih kredita i davanju finansijskih garancija, u skladu sa zakonom;
- 19) daje saglasnost na odluke generalnog direktora i ugovore kojim se RTCG obavezuje da izvrši plaćanje u ukupnom iznosu većem od iznosa utvrđenog Statutom RTCG;
- 20) daje saglasnost na promjenu budžetskih alokacija;
- 21) donosi Poslovnik o svom radu;
- 22) obavlja i druge poslove, u skladu sa zakonom i Statutom RTCG.

Uvid javnosti u poslovanje RTCG

Član 23

Savjet je dužan da, najkasnije do kraja juna tekuće godine, stavi na uvid javnosti, putem njeb sajta RTCG:

- 1) Izvještaj o radu RTCG za prethodnu godinu, sa posebnim osvrtom na primjenu programskih standarda i ostvarivanje obaveza utvrđenih zakonom;
- 2) Izvještaj o finansijskom poslovanju RTCG za prethodnu godinu, koji posebno sadrži podatke o korišćenju finansijskih sredstava ostvarenih po osnovu člana 15 stav 1 tač. 1 i 6 ovog zakona;
- 3) Izvještaj ovlašćenog revizora o finansijskom poslovanju RTCG

Generalni direktor RTCG

Član 49

Za generalnog direktora RTCG imenuje se crnogorski državljanin, sa prebivalištem u Crnoj Gori, koji ima najmanje visoku stručnu spremu i najmanje pet godina radnog iskustva.

Generalni direktor:

- 1) zastupa i predstavlja RTCG;
- 2) organizuje i upravlja procesom rada i vodi poslovanje RTCG;
- 3) odgovoran je za poslovanje i zakonitost rada RTCG;
- 4) predlaže opšti akt o utvrđivanju programskih i profesionalnih standarda RTCG;
- 5) predlaže programska dokumenta RTCG;
- 6) predlaže opšti akt o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji RTCG;
- 7) predlaže planove rada RTCG;
- 8) podnosi izvještaj o radu i periodične i godišnje obračune RTCG;
- 9) podnosi finansijski izvještaj RTCG za prethodnu godinu;
- 10) uz saglasnost Savjeta, zaključuje ugovor sa ministarstvom o korišćenju sredstava obezbijeđenih budžetom Crne Gore za proizvodnju i emitovanje programskih sadržaja iz člana 17 ovog zakona;
- 11) stara se o ostvarivanju programskih dokumenata i profesionalnih standarda u RTCG;
- 12) imenuje i razrješava direktora Radija Crne Gore, direktora Televizije Crne Gore i druga rukovodeća lica u RTCG;
- 13) predlaže opšti akt o minimumu procesa rada za vrijeme štrajka zaposlenih;
- 14) predlaže odluke o kupovini i prodaji sredstava i stavljanju imovine RTCG pod hipoteku, kao i uzimanju bankarskih kredita i davanju finansijskih garancija, u skladu sa zakonom;
- 15) vrši i druge poslove u skladu sa zakonom i Statutom RTCG.

Mandat generalnog direktora traje četiri godine.

Isto lice može biti imenovano za generalnog direktora najviše dva puta uzastopno.

Za generalnog direktora ne može biti imenovano lice koje po ovom zakonu ne može biti član Savjeta.

Na kandidate za izbor generalnog direktora neće se primjenjivati odredba člana 26 stav 1 tačka 3 ovog zakona.

***IZVJEŠTAJ MINISTARSTVA KULTURE
SA JAVNE RASPRAVE POVODOM NACRTA ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA
ZAKONA O JAVNIM RADIO-DIFUZNIM SERVISIMA CRNE GORE***

Podgorica, novembar 2014.godine

1. UVOD

Shodno Uredbi o postupku i načinu sprovođenja Javne rasprave u pripremi zakona ("Sl. List Crne Gore", br. 12/12 od 24.02.2012.), Ministarstvo kulture je sprovelo javnu raspravu povodom Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore od 15.oktobra 2014.godine do 23.novembra 2014.godine na sledeći način:

- Javni poziv s Programom javne rasprave objavljen je 15.oktobra 2014.godine na internet stranici Ministarstva kulture i portalu e-uprave s tekstom Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore i obrazloženjem.
- Javni poziv upućen je građanima, stručnim i naučnim institucijama, državnim organima, Glavnom gradu, Prijestonici i opštinama, strukovnim udruženjima, političkim strankama, sindikatima, vjerskim zajednicama, nevladinim organizacijama, medijima i drugim zainteresovanim organizacijama i zajednicama u cilju uključivanja u javnu raspravu i davanja prijedloga, primjedbi i sugestija na tekst Nacrta zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore i obrazloženjem.
- Organizovan je okrugli sto posvećen stručnoj raspravi o Nacrtu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori, u hotelu Ramada u Podgorici 17.novembra 2014.godine sa početkom u 10 časova.
- U skladu sa članom 9 Uredbe o načinu i postupku ostvarivanja saradnje organa državne uprave i nevladinih organizacija ("Sl.list CG", broj 7/12), Ministarstvo kulture objavilo je 23.oktobra 2014. godine i javni poziv nevladinim organizacijama za predlaganje kandidata za učešće u Radnoj grupi za izradu Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore, čije je područje djelovanja zaštita konkurencije. Poziv je objavljen na internet stranici Ministarstva kulture do 4.novembra 2014. godine ali nije bilo interesovanja nevladinih organizacija iz konkretne oblasti za učešće u Radnoj grupi.
- Tokom javne rasprave, prije okruglog stola predviđenog Programom javne rasprave, održan je okrugli sto 21.oktobra 2014. godine koji je inicirala Radio Televizija Crne Gore u saradnji sa Misijom OEBS-a u Crnoj Gori i Evropskom radio-difuznom unijom (EBU).
- Ministarstvo kulture je dostavilo tekst Nacrta zakon o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore Evropskoj komisiji i Misiji OEBS-a na ekspertsko mišljenje.
- U roku predviđenom za javnu raspravu, na adresu Ministarstva kulture dostavljene su primjedbe i sugestije:

- Evropske komisije
- Misije OEBS-a u Crnoj Gori
- Savjeta RTCG
- Agencije za elektronske medije

- Radio-Difuznog Centra
- Lokalnog javnog emitera „Radio Tivat“
- Unije lokalnih javnih emitera Crne Gore

2.GENERALNA OCJENA UČESNIKA JAVNE RASPRAVE

Generalna ocjena učesnika javne rasprave je da Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore zadovoljava kriterijume definisane Saopštenjem Komisije o primjeni pravila državne pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1) sa kojima se Zakon usklađuje, ali istovremeno sugeriše obrađivaču da određena zakonska rješenja, prije svega ona koja se odnose na ugovor o povjeravanju vršenja javnih usluga kao i nadzor nad sprovođenjem ovog akta treba dodatno razmotriti kako bi se otklonile potencijalne nedoumice vezane za navedena pitanja i stvorio adekvatan normativni mehanizam kojim se, sa jedne strane zadovoljavaju kriterijumi iz Saopštenja Komisije o primjeni pravila državne pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1), i sa druge strane garantuje politička, institucionalna i finansijska nezavisnost javnog emitera RTCG.

3.POJEDINAČNE PRIMJEDBE, PRIJEDLOZI I SUGESTIJE

3.1. Primjedbe, sugestije i prijedlozi međunarodnih organizacija

3.1.1.Komentari Evropske komisije na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore

Član 2 je problematičan; u njemu stoji: "proizvodnja i obavljanje pisanih, audio i audiovizuelnih sadržaja na internet portalu".

Komisija nameće ograničenja na pisane internet aktivnosti, jer je to sektor u kojem su obično informacione potrebe stanovništva već ispunjene komercijalnom štampom. Od država članica očekujemo ograničenja, tako što će navoditi da se ove onlajn usluge fokusiraju na slike i zvuk i da su povezane sa radio i TV - programom.

Takođe očekujemo da države članice uvedu određeni test za opravdanje uvođenja novih usluga (odjeljak 6.7 Radio-difuzne komunikacije).

Stav obrađivača: *Primjedbe, preporuke i sugestije Evropske komisije na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore, u potpunosti su implementirane u radnu verziju Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona javnim radio-difuznim servisima Crne Gore.*

3.1.2 Komentari Misije OEBS-a Ucrnoj Gori na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore

Pripremila dr Sandra Bašić Hrvatinić, ekspert OEBS-a
Konkretni komentari

Član 2 - „RTCG može proizvoditi i druge radio, audiovizuelne i multimedijalne programe i objavljivati ih putem zemaljskih i satelitskih mreža, interneta i drugog oblika prenosa.“

Ako ti programi čine dio javnog servisa, moraju se definisati Ugovorom. Ako se radi o novim servisima, onda je neophodno definisati proceduru za njihovo usvajanje i uključivanje u obavezni javni servis. Predložene izmjene i dopune nemaju odredbe kojima bi se regulisalo uvođenje novih audiovizuelnih servisa vodeći računa o kriterijumima navedenim u Saopštenju (definicija, predmet, postupak uvođenja, zabrana unakrsnog subvencioniranja i dampinga cijena). Kada se uvode novi servisi, neophodno je i razmotriti njihov uticaj na tržište i konkurente. Predlog za uvođenje novih servisa otuda treba da uključuje njihov precizan opis i da daje osnove za njihovo uvođenje. Nadalje, treba da utvrdi ciljnu publiku, obezbijedi opis načina finansiranja, navede razlog za uvođenje, da opis mogućeg uticaja na konkurente na relevantnom tržištu, te dostavi pregled postojećih servisa. Novi servis treba staviti i na javnu raspravu i treba da ga odobri Agencija za radiodifuziju Crne Gore na zahtjev Savjeta RTCG. Slično razmatranje i regulacija su potrebni i u slučaju vrhunskih sportskih dešavanja čije emitovanje ne smije da pređe 10% ukupnog godišnjeg vremena emitovanja.

Član 5-Programske obaveze iz člana 9 ovog zakona, kao i visina sredstava i izvor za njihovo finansiranje, utvrđuju se ugovorom između Vlade Crne Gore i RTCG (u daljem tekstu: Ugovor).

Ugovor se zaključuje na period od tri godine u skladu sa smjernicama makroekonomske i fiskalne politike. Prije zaključivanja Ugovora, RTCG je dužna da pripremi prijedlog programskih baveza RTCG i o njemu sprovede javnu raspravu u trajanju od 40 dana kako bi se javnost izjasnila o tome ispunjavaju li predložene programske obaveze kriterijume propisane članom 9 ovog zakona.

Ugovorom se utvrđuje vrsta, obim i sadržaj svih javnih usluga koje RTCG pruža, u smislu člana 9 ovog zakona.

Pored programskih obaveza utvrđenih članom 9 ovog zakona, Ugovorom se definišu programski sadržaji namijenjeni razvoju nauke, obrazovanja i kulture, informisanju lica oštećenog sluha i vida, kao i programski sadržaji na albanskom jeziku i jezicima pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica.

Iznos sredstava za pružanje javnih usluga utvrđen Ugovorom, ne smije prelaziti neto troškove neophodne za pružanje tih usluga, uzimajući u obzir druge direktne ili indirektne prihode koji proizilaze iz pružanja tih usluga. Pri utvrđivanju neto troškova pružanja javnih usluga uzima se u obzir neto korist svih komercijalnih usluga vezanih uz te usluge.

Prijedlog Ugovora, RTCG je dužna da dostavi Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) najkasnije šest mjeseci prije isteka važenja Ugovora.

RTCG je dužna da na osnovu Ugovora izradi i donese svake godine, a najkasnije do 31. decembra tekuće za sljedeću godinu, program rada i finansijski plan, kojima će se utvrditi aktivnosti i programske obaveze, kao i potrebna finansijska sredstva za njihovu realizaciju.

Ugovor se može izmijeniti na prijedlog RTCG ili Vlade.

Ukoliko se Ugovor mijenja u pogledu programskih obaveza RTCG, potrebno je sprovesti postupak u skladu sa stavom 3 ovog člana.

Stav (2) Trogodišnji period je prekratak u slučaju sistema kao što je RTCG. U principu, Ugovor treba potpisivati na period od pet godina, a potencijalne promjene bi trebalo rješavati na godišnjoj osnovi. Ugovor stupa na snagu 1. januara.

Stav (3) Period od 40 dana je prekratak. Predlažemo barem 45 dana. Osim toga, nije jasno definisano kako treba voditi javnu raspravu. Predlažemo da to treba raditi uz pomoć internet strana RTCG, emisija, okruglih stolova, itd. Način utvrđivanja sadržaja programa RTCG i uslove i sadržaj javnih rasprava treba precizno definisati aktom koji usvaja Savjet RTCG na zahtjev generalnog direktora. Javnu raspravu treba da prati posebno nadzorno tijelo koje se sastoji od članova koje su imenovali Savjet RTCG i Vlada. Administrativnu i tehničku podršku za rad takvog tijela treba da obezbijedi stručna služba RTCG.

Stav(7)

U Ugovor/predložene izmjene i dopune treba uvrstiti nekoliko odredbi. Pregovaranje o sadržaju Ugovora vodi se po odredbama kojima se reguliše upravni postupak. Ugovor treba potpisati najkasnije do 1. septembra za period koji slijedi.

Ukoliko jedna ili obje strane potpisnice ne potpišu Ugovor, poštovaće se odredbe u nacrtu Ugovora kakav je poslat Vladi, ali samo one koje nisu u suprotnosti sa pravilima koja regulišu odobravanje državnih subvencija za javne servise. Ukupan postupak treba regulisati posebnim aktom koji će sačiniti Savjet RTCG. Neophodno je i dodati mehanizme koji bi nametnuli i obavezu za obje strane potpisnice Ugovora vode intenzivne pregovore i iznalaze najpogodnije rješenje prilikom definisanja konačnog teksta Ugovora.

Zahtjev za finansijskom transparentnošću i interes javnosti nameću obavezu za RTCG da nasvojim internet stranama objavi Ugovor, godišnji plan rada (uključujući i precizne podatke o realizaciji zakonski obavezujućeg pružanja javnih usluga) i finansijski plan.

Budući da su prihodi gotovo u potpunosti vezani za državni budžet, ne potpisivanje Ugovora bi RTCG gurnulo u finansijsku krizu koja bi ozbiljno ugrozila ispunjenje njenih javnih zadataka. Po našem mišljenju, izmjene i dopune treba da uključe i neke sigurnosne ventile kao zaštitu RTCG od nedostatka sredstava. To bi se moglo regulisati aktom samoregulacije koji bi usvojio i privremeno uveo Savjet RTCG. Međutim, takav akt ne smije da bude u suprotnosti sa pravilima o korišćenju državnih subvencija za javne radio-difuzne servise.

Sadržaj Ugovora (Član 9b)

„Ugovor sadrži javne usluge koje je RTCG dužna da pruža u ugovorenom vremenskom periodu, njihovu vrstu, svrhu i programsku osnovu kao i broj, vrstu i sadržaj televizijskih i radijskih programa, internet stranica i portala RTCG i uslove za pružanje drugih javnih usluga uzimajući u obzir potrebe javnosti i tehnološki razvoj elektronskih medija.

Ugovorom se utvrđuje finansiranje javnih usluga RTCG po godinama i izvorima, sa prikazom troškova po godinama i vrstama, kao i ovlaštenja i obaveze organa RTCG u odnosu na upravljanje ukupnim sredstvima predviđenim za sprovođenje Ugovora i izvještavanje o njegovom sprovođenju.

Odredbe Ugovora kojima se utvrđuje finansiranje u smislu stava 2 ovog člana moraju biti u skladu sa pravilima o državnoj pomoći javnim radio-difuznim servisima.

Ugovorom se mogu utvrditi programske obaveze i dugoročni projekti koji će trajati i duže od perioda na koji se Ugovor zaključuje, ukoliko za to ugovorene strane iskazu interes."

Stav(3)

Ugovor treba dopuniti da uključuje odredbu kojom se propisuje da su sve odredbe koje su u suprotnosti sa pravilima postavljenim u Saopštenju nevažeće i da ne utiču na valjanost ostalih odredbi.

Član 8

„Iz budžeta Crne Gore za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG preusmjeravaju se sredstva na godišnjem nivou u visini od 0,3% BDP (bruto domaćeg proizvoda), čiju procjenu utvrđuje Vlada usvajanjem smjernica makroekonomske i fiskalne politike.“

Pošto je budžetsko finansiranje osnovni izvor finansija za javni servis, neophodno je obezbijediti i dovoljno sredstava koja će omogućiti pružanje javne usluge kako je to propisano zakonom. RTCG je u obavezi da pripremi detaljan finansijski izvještaj o troškovima za rad javnog servisa, a Vlada je u obavezi da osigura sredstva na osnovu realne procjene troškova. Uslučaju da se smanji obim finansiranja, treba smanjiti i obim javne usluge. Predlažemo da Vlada, prije nego što donese konačnu odluku o procentu BDP-a, održi dodatne konsultacije sa RTCG vodeći računa o realnim finansijskim potrebama RTCG i sadašnjoj ekonomskoj situaciji u zemlji.

U predloženim izmjenama i dopunama nedostaju odredbe kojima bi se regulisao nadzor nad izvršenjem javne usluge, razborito i transparentno korišćenje javnih sredstava (u ovom slučaju državne subvencije), te imao uvid u realizaciju Ugovora. Nadzor nad programskom šemom RTCG zadatak je Savjeta čija je struktura takva da predstavlja građane Crne Gore, odnosno sve zainteresovane strane/interesne grupe.

Države članice obezbjeđuju odgovarajuće mehanizme da osiguraju da ne dolazi do prekomjerne nadoknade (...). Osiguravaju redovnu i djelotvornu kontrolu korišćenja javnih sredstava kako bi se spriječila prekomjerna nadoknada i unakrsno subvencioniranje, te pratio nivo i korišćenje 'rezervi za javne usluge'. U nadležnosti je država članica da se opredijele za najprimjerenije i najdjelotvornije mehanizme kontrole u svojim nacionalnim radiodifuznim sistemima, vodeći računa i o potrebi da se osigura usaglašenost sa postojećim mehanizmima za nadzor ispunjenja zadataka javnih usluga.

Čini se da su takvi mehanizmi kontrole djelotvorni samo ako ih sprovodi neko eksterno tijelo nezavisno od emitera javnog servisa u redovnim intervalima, poželjno svake godine. Države članice se staraju da se mogu uspostaviti djelotvorne mjere za povraćaj prekomjerne nadoknade koja ide dalje od odredbi prethodnog poglavlja 6.5 i unakrsnih subvencija.

Finansijsko stanje emitera javnog servisa treba da podliježe dubinskoj reviziji na kraju svakog finansijskog perioda kako je predviđen nacionalnim radiodifuznim sistemima država članica, ili ukoliko on ne postoji, vremenskog perioda koji uobičajeno ne bi trebalo da bude duži od četiri godine. Sve 'rezerve za javne usluge' koje preostanu na kraju finansijskog perioda, ili

ekvivalentnog perioda kako je prethodno predviđeno, uzimaju se u obzir prilikom izračunavanja finansijskih potreba emitera javnog servisa u narednom periodu. Ukoliko 'rezerve za javne usluge' prevazilaze 10% godišnjih troškova javnog servisa na ponavljajućoj osnovi, države članice rade pregled da utvrde da li je nivo finansiranja upodobljen stvarnim finansijskim potrebama emitera javnog servisa.

Saopštenje (6.6. Mehanizmi finansijske kontrole, 77-79).

Nadzor se može povjeriti, pod jasno preciziranim uslovima, nezavisnom regulatornom tijelu za radio-difuziju i audiovizuelne servise. Eksterna revizija može da ocjenjuje da li se javna sredstva pametno koriste, a Savjet RTCG može da nadzire sprovođenje programske politike (da li ponuđeni program i odgovaraju onome što stoji u Ugovoru). Savjet RTCG ne može da nadzire RTCG jer nije ovlašćen za to. Nadzor može biti dio zaduženja AEM. Pitanje je ko bi mogao raditi reviziju poslovnih evidencija i druge dokumentacije koja se odnosi na pružanje javne usluge, te da kontroliše korišćenje državnih subvencija. Takva revizija trebalo bi da se radi svake dvije godine. U slučaju kršenja Zakona ili Ugovora, treba da postoji djelotvorno sredstvo kontrole i mehanizam koji omogućava preduzimanje neposrednih radnji. Ko bi mogao da preduzima takve radnje (koliko djelotvorne one mogu biti i kakav bi to uticaj moglo da ima na RTCG) ako RTCG ne obezbijedi programe (najmanje 90%) propisane Ugovorom? Ko može da preduzme neku radnju u koliko se državna subvencija koristi na nezakonit način? Može li Vlada da raskine Ugovor ako RTCG ne ispuni svoje programske obaveze? Drugim riječima, neophodno je uvesti jasne i efikasne mjere za nadzor javnih usluga kako je to definisano Zakonom i Ugovorom.

Stav obrađivača: *Primjedbe, preporuke i sugestije Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore, u većoj mjeri su prihvatljive i Ministarstvo kulture ih je implementiralo u Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore.*

3.2.PRIMJEDBE, SUGESTIJE I PRIJEDLOZI PRAVNIH LICA U CRNOJ GORI (JAVNIH USTANOVA, NEVLADINIH ORGANIZACIJA I DRUGIH ORGANIZACIJA I UDRUŽENJA)

3.2.1. Komentari Savjeta RTCG na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore

1.FINANSIRANJE

Predložena sredstva na godišnjem nivou u visini od 0,3 % BPB nijesu dovoljna. Znamo da je Budžet veoma opterećen, ali ako bi se ostalo na ovom predlogu pitanje sigurnog i dovoljnog finansiranja RTCG se ne bi riješilo. Prema procjeni RTCG minimalna sredstva koja treba predvidjeti su 0,34 %.

Međutim, i sa ovim sredstvima RTCG će poslovati sa gubicima zbog visokih troškova amortizacije, posebno nakon završetka projekta digitalizacije.

2.PITANJE UGOVORA O PRUŽANJU JAVNIH USLUGA

Ovo pitanje je veoma diskutabilno sa aspekta samostalnosti i nezavisnosti Javnog servisa, jer se predviđa da se isti potpisuje sa Vladom CG. Shodno Izvještaju EK nigdje se izričito ne pominje obaveza Ugovora, što je i konstatacija eksperata OEBS-a i EBU-a. U Izvještaju EK se navodi da zemlje članice treba da obaveze i finansiranje Javnog servisa definišu aktom, kao što je Zakon, Sporazum ili nekim drugim aktom, kao i da se praćenje troškova i ostvarenje programa povjeri adekvatnom tijelu. Dakle, u ovom slučaju Zakon definiše funkcionisanje i obaveze Javnog servisa, a Savjet kojeg imenuje Skupština CG vrši monitoring.

3.PLAĆANJE EMITOVANJA RDC-u

Jednim članom Zakona, shodno EU standardima i propisima, da se predvidi da Javni radio-difuzni servis ne plaća emitovanje programa Javnog servisa. Nezavisno od toga što se paralelno ovim Zakonom planira izmjena Zakona o elektronskim medijima i da će se ovo pitanje tamo riješiti, ovaj Zakon je ex-specijalis, pa u njemu treba da se ovo pitanje definiše. Preporuka eksperta EBU-a je da troškovi emitovanja programa moraju biti besplatni ili je potrebno obezbijediti finansijska sredstva za troškove javnog servisa. U suprotnom javni servis neće moći ispuniti svoje obaveze i moraće smanjiti broj kanala/usluga.

4.PITANJE PROJEKTA DIGITALIZACIJE

Suvišno je govoriti o značaju Projekta digitalizacije, jer pored obaveze koja proističe iz dokumenata EU, ovo je i imperativ sa aspekta zastarelosti i nesigurnosti rada postojeće analogne opreme i sigurnosti funkcionisanja RTCG-a. Obaveza obezbjeđenja sredstava za realizaciju Projekta digitalizacije treba da nađe mjesto u jednom članu ovog Nacrta zakona.

5.AUDIOVIZUELNE MEDIJSKE USLUGE

U digitalnoj eri potrebno je zamijeniti odgovarajuću terminologiju, koja ima svoje limite za internet platformu. Dakle, Umjesto..."pružanje javnih radio-difuznih usluga..." u zakon treba staviti „...**pružanje medijskih audiovizuelnih usluga**“.

6.DJELATNOST JAVNOG SERVISA - SADRŽAJI NA INTERNET PORTALU

Evropska komisija nameće ograničenja na pisane internet aktivnosti, na šta je posebno potrebno obratiti pažnju da se ne nametnu velika ograničenja.

3.2.2. Primjedbe Agencije za elektronske medije na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore

Član 1

S obzirom da navedeni zakon treba usaglasiti sa Zakonom o elektronskim medijima, naziv zakona bi trebao biti "Zakon o nacionalnom javnom emiteru "Radio Televizija Crne Gore"

jer Zakon o elektronskim medijima ne prepoznaje termin "javni radio-difuzni servisi". Napominjemo da je članom 147 Zakona o elektronskim medijima propisana obaveza usklađivanja rada postojećih javnih radio-difuznih servisa sa navedenim zakonom.

Navedena primjedba odnosi se na kompletan zakon.

Član 2

Saglasno navedenom članu ukida se eksplicitna obaveza vezana za prenos i emitovanje programa RTCG pod nazivom Parlamentarna televizija posredstvom radio-difuznih frekvencija i elektronskih komunikacionih mreža.

Sa druge strane ostavlja se vrlo veliki prostor za diskreciono odlučivanje RTCG da proizvodi i "druge, radio, audiovizuelne i multimedijalne programe i objavljuje ih putem zemaljskih i satelitskih mreža, interneta i drugog oblika prenosa". Ako zakonodavac želi da pruži takvo pravo nacionalnom javnom emiteru, smatramo da mu treba propisati obavezu da prije proširivanja opsega javne usluge koju pruža treba da sprovede javnu raspravu i test javne vrijednosti (Public Value Test). Na taj način će se moći sagledati opravdanost uvođenja novog segmenta javne usluge koji bi trebalo finansirati iz javnih prihoda, kao i uticaj na razvoj (konkurenciju) tržišta AVM usluga.

Član 3

U članu 3 tj. u stavu 1 novog teksta člana 5 pojmove nevedene u alineji 1 neophodno je usaglasiti sa Zakonom o elektronskim medijima te ista treba da glasi:

"1) pružanje komercijalnih audiovizuelnih usluga";

Napominjemo da po definiciji pojam "komercijalne audiovizuelne usluge" uključuje: radio i televizijsko oglašavanje, sponzorstvo, plasman proizvoda i telešoping.

Takođe nije jasno šta se podrazumijeva pod "tržišne programske usluge" (alineja 3), pa predlažemo da se termin revidira.

Kako se izmjenama i dopunama predviđa da RTCG može obavljati i komercijalne usluge, neophodno je propisati da prihodi i troškovi vezani za obavljanje tih usluga moraju biti razdvojeni od prihoda i rashoda vezanih za pružanje javnih usluga RTCG.

U vezi navedenog ukazujemo da se mora voditi računa da će obavljanje komercijalne djelatnosti od strane RTCG, imati za posledicu dodatne finansijske rashode. Naime, RTCG će plaćati naknade AEM-u i RDC-u za korišćenje resursa i to u visini procentualnog iznosa dijela prihoda ostvarenog od komercijalnih usluga. Jer, RTCG je sada oslobođena plaćanja naknada prema AEM-u i RDC-u isključivo za pružanje javnih usluga.

Navedeno je u skladu sa Saopštenjem komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za javne radiodifuzne usluge saglasno kojem funkcija javnih usluga podrazumijeva usluge koje se nude javnosti u opštem interesu. U navedenom Saopštenju je ukazano da javni emiteri mogu da obavljaju komercijalne djelatnosti kao što je primjer prodaja oglasnog prostora radi ostvarivanja prihoda, ali da se takve djelatnosti ne mogu smatrati dijelom funkcije javnih usluga. Jer, kako je rečeno u navedenom dokumentu, državna pomoć se ne bi smjela koristiti za finansiranje djelatnosti koje ne donose dodatnu vrijednost u smislu služenja socijalnih, demokratskih i kulturnih potreba društva.

Član 7 (koji se odnosi na novi član 15a)

Stavom 2 navedenog člana propisano je da:

"Ukoliko RTCG postupi suprotno stavu 1 ovog člana, Savjet RTCG će naložiti povraćaj nezakonito utrošenih sredstava i njihovo isključivo korišćenje za obavljanje djelatnosti pružanja javnih usluga u skladu sa ovim zakonom. Povraćaj nezakonito utrošenih sredstava obavlja se uplatom na račun budžeta Crne Gore":

Smatramo da navedeno rješenje treba preispitati. Takođe, neophodno je definisati neko drugo tijelo koje bi ovo utvrđivalo, kao i rokove u kojima se ima to utvrditi. Ovako izgleda kao da Savjet to treba da radi kontinuirano.

Prijedlog: Zajedno sa finansijskim izvještajem za prošlu godinu treba obavezati RTCG da dostavi dokument kojim se utvrđuje da li je ili ne RTCG postupila suprotno zakonu.

Ako je tako, onda na osnovu toga Savjet donosi odluku da se sredstva planirana za tu godinu umanjuju za iznos koji bi inače trebalo vratiti. Dakle, tek ako je potrošeno više od ovogodišnjeg plana (!), onda se sredstva vraćaju u budžet. Jer, u svakom slučaju djeluje nelogično odredba da se povraćaj izvrši a onda ponovo upotrijebi za RTCG djelatnost.

Što se tiče organa koji bi mogao da ocjenjuje da li je bilo subvencioniranja: tu obavezu treba jasno dodijeliti određenoj instituciji (Državna revizorska institucija ili nezavisnom regulatornom tijelu za programske sadržaje, kojima bi to bio poseban zadatak).

Član 8

Navedeni član treba promijeniti da glasi:

"Iz budžeta Crne Gore za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG preusmjeravaju se sredstva na godišnjem nivou u visini od 0,3% BDP (bruto domaćeg proizvoda) za određenu godinu, čiju procjenu utvrđuje Vlada Crne Gore usvajanjem smjernica makroekonomske i fiskalne politike".

Član 11

Član 18 je brisan.

Smatramo da treba preispitati opravdanost postojanja člana koji definiše dinamiku i način korišćenja sredstava.

Predlažemo da se član 18 mijenja i glasi:

"Način i uslovi obezbjeđivanja sredstava iz budžeta Crne Gore ne smiju uticati na uređivačku nezavisnost i samostalnost RTCG.

Isplata sredstava iz budžeta Crne Gore vršiće se u četiri jednake rate, saglasno Zakonu o budžetu.

Ugovor iz člana 9a ovog zakona objavljuje se na veb sajtu RTCG i dostavlja se na uvid nezavisnom regulatornom tijelu za programske sadržaje"

Član 12 (koji se odnosi na član 19 važećeg zakona)

Članom 19 važećeg zakona predviđeni su izvori sredstava za plaćanje troškova prenosa i emitovanja programa RTCG (putem različitih platformi: zemaljskom radio-difuzijom, satelitom...).

Imajući u vidu da je jedan od tih izvora i budžet Crne Gore, postavlja se pitanje da li je sredstvima iz Ugovora iz člana 9a, odnosno procjenom od 0,3% BDP, obuhvaćen ovaj trošak. Naime, prema postojećem rješenju, jedan dio troškova je plaćen RDC-u od strane nadležnog organa, a po osnovu zaključenog ugovora. Navedenim članom takođe je propisana nadležnost regulatornog organa za programske sadržaje (AEM) u slučaju da se ne zaključi ugovor, po ovom osnovu. Sa druge strane, značajniji dio sredstava je dužna da obezbijedi RTCG. Polazeći od visine ovih izdataka, smatramo da ovom pitanju treba posvetiti pažnju kako ne bi bilo problema u kasnijoj implementaciji.

Član 14

Ovaj član treba revidirati da glasi:

"U Članu 23 poslije stava 1 dodaje se novi stav koji glasi:

Savjet je dužan da stavi na uvid javnosti, putem veb sajta RTCG:

-Ugovor iz člana 9a zakona najkasnije 15 dana po usvajanju;

-Program rada i finansijski plan za sledeću godinu najkasnije 15 dana po usvajanju".

Član 16 (koji se odnosi na novi član 61a)

Kako je uvođenje modela planiranja, realizacije i praćenja programskih i finansijskih obaveza koje se oslanjaju na ugovor između javnog emitera i Vlade Crne Gore, vrlo kompleksan proces i zahtijeva značajna unapređenja znanja i prakse kako unutar RTCG tako i organa koji će biti zaduženi za nadzor nad primjenom novih usvojenih zakonskih rješenja, smatramo da treba preispitati rokove za početak primjene ovog rješenja.

U tom smislu treba dopuniti i prelazne i završne odredbe rješenjima koja će definisati rokove za izradu i realizaciju prvog jednogodišnjeg ugovora i to : sprovođenje javne rasprave o programskim obavezama RTCG za 2016. godinu, priprema i dostavlja Vladi Crne Gore prijedloga Ugovora za 2016. godinu, kao izrada i donošenje, na osnovu Ugovora za 2016. godinu, programa rada i finansijskog plana za 2017. godinu.

Takođe smatramo da je neophodno propisati rok do kojeg će RTCG biti obavezna da uspostavi sistem odvojenog računovodstva.

3.2.3. Primjedbe Unije lokalnih javnih emitera Crne Gore na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore

1. Da se ovim zakonom osim nacionalnog definiše status i lokalnih javnih emitera.

S obzirom da je naziv zakona "Zakon o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore" potrebno je njime definisati i položaj lokalnih javnih emitera, kao javnih servisa koji postoje u Crnoj Gori i kojih je trenutno 14.

Ukoliko se pravila državne pomoći odnose na sve emitere i ukoliko je potrebno da budu implementirana kako bi se započelo sa poglavljem 8. onda je neophodno da se po istom principu riješi status lokalnih javnih emitera koji se finansiraju od strane lokalne uprave.

2. Da se za lokalne javne emitere primjeni identičan oblik finansiranja kao za RTCG.

Kako ne bi javni servisi na lokalnom nivou dolazili u zavisian položaj od samovolje osnivača, tj. opštinskih vlasti, predlažemo da se ovim zakonom definiše način finansiranja koji će zaštititi nezavisnost medija.

Da bi se ravnomjerno izdvajala sredstva od često nesrazmjernih budžeta u crnogorskim gradovima predlažemo skalu sa procentima kaja će se primjenjivati na planirani budžet na osnovu zakona uz obavezan fiksni iznos za opštine koje su osnovale televizije od 200.000,00 eura.

- Budžet do 3 mil. € - 3 % (30 – 90.000 €)
- Budžet 3 – 6 mil. € - 2,7 % (108 – 162.000 €)
- Budžet 6 – 10 mil. € - 2,5 % (175 – 250.000 €)
- Budžet 10 – 15 mil. € - 2 % (220 – 300.000 €)
- Budžet 15 – 20 mil. € - 1,7 % (272 – 340.000 €)
- Budžet iznad 20 mil. € - 1,5 % (315.000 €...)

Predlažemo da ova skala stoji uz član o finansiranju kako bi se u svim opštinama i u svim promjenama političke strukture ili visine budžeta, izdvajala jednaka sredstva za lokalne javne emitere.

3. Da se uvede obavezna taksa za KDS/MMDS/IPTV/DTH operatore.

Kako bi se osigurao stabilan izvor finansiranja i model približio većini evropskih država predlažemo da se uvede taksa na mjesečnom nivou za sve kablovske, mobilne i druge operatore koji su registrovani kod Agencije za elektronske medije i dobijaju dozvolu po Zakonu o elektronskim medijima.

Predlažemo da iznos sredstava na mjesečnom nivou bude 2,00 eura po pretplatniku, a da sredstva ubira Agencija za elektronske medije. Od ukupnog prihoda na mjesečnom nivou 50% sredstava da se uplaćuje na račun RTCG, a 50% na račun lokalnih javnih emitera srazmjerno broju pretplatnika na nivou opštine u kojoj se emituje program.

4. Da poštovanje i implementaciju Ugovora koji se potpisuje za posebne programske sadržaje nadzire nezavisno tijelo.

O poštovanju Ugovora (za RTCG i lokalne emitere) da se brine nezavisno tijelo Regulativni odbor koje će poslovati pri Agenciji za elektronske medije i neće dobijati nadoknado za taj posao.

Agencije za elektronske medije - jedan član

Savjet Agencije za elektronske medije - jedan član

Ministarstva kulture predstavniki - jedan član

Savjeta RTCG - jedan član

ULES CG - jedan član.

5. Da se definišu kaznene odredbe za kršenje i nepoštovanje Ugovora.

6. Da se u javnim servisima osnuje Administrativni odbor koji će nadzirati process finansiranja u skladu sa pravilima o državnoj pomoći.

Savjet RTCG - jedan član

Agencija za elektronske medije - jedan član

Ministarstvo kulture - jedan član

Ministarstvo finansija - jedan član

NVO - jedan član.

7. Da nadoknade članovima Savjeta i Administrativnog odbora plaća osnivač

8. Da se RTCG (i lokalni javni emiteri) oslobode plaćanja svih troškova prema Radio difuznom centru.

S obzirom da je osnivač RDC-a Vlada Crne Gore, a da je osnivač RTCG Skupština Crne Gore smatramo da je potrebno sve troškove otpisati i buduće javne servise osloboditi plaćanja po bilo kom osnovu.

9. Da se javni servisi oslobode svih troškova za proces digitalizacije

- da se Osnuje Fond za digitalizaciju;

- da se definiše vrsta pomoći javnim servisima u procesu digitalizacije;

- da se obezbijede novčana sredstva za nabavku neophodne opreme;

- da se javni servisi (na državnom i lokalnom nivou) oslobode plaćanja priključenja i mjesečne pretplate za digitalno emitovanje programa.

3.2.4. Primjedbe Radio-difuznog centra d.o.o. na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore

Član 19 se mijenja i glasi:

RTCG pruža javne radio-difuzne usluge preko operatera elektronske komunikacione mreže za zemaljsko emitovanje (operatera prvog multipleksa).

RTCG snosi troškove prenosa i emitovanja svojih programa putem mreža za zemaljsko emitovanje.

Uslovi distribucije iz stava 1 ovog člana reguliše se ugovorom između RTCG i operatera prvog multipleksa.

RTCG nosi troškove prenosa i emitovanja svojih programa putem satelitskih sistema.

3.2.5. Primjedbe lokalnog javnog emitera - Radio Tivat na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore

1. Prvo je trebalo izmijeniti Zakon o elektronskim medijima koji je krovni zakon, pa onda krenuti u izmjene i dopune ovog Zakona. Time bi se u zakonska rješenja uključili i lokalni javni emiteri kojih sada u izmjenama nema, ili se misli da se podrazumjeva da izmjene i dopune ovog Zakona važe i za lokalne javne emitere. Ali, to nije isto.

2. Sam termin „državna pomoć“ nije adekvatan. Pomoć je nešto drugo. Možda bi pravi termin bio „državna sredstva za programske sadržaje od javnog interesa“. Jer to je suština. Građani ne „pomažu“ nego finansiraju programske sadržaje koji su od interesa za njih.

3. Mislim da je nepotrebno vođenje dvojnog računovodstva, što se govori u članu 16a. Kasa je jedna, ali država finansira samo ono što je od javnog interesa. Sa dvojnim računovodstvom samo će se zakomplikovati vođenje knjigovodstva. Jer suština je u dobrom monitoringu i praćenju da li se ugovorne strane pridržavaju potpisanog Ugovora. Jednostavnije rečeno, da li RTV CG emituje sve emisije, odnosno portal, koje je ponudila u Ugovoru.

4. Moj utisak je da se izmjenama i dopunama Zakona malo zanemaruje uloga Savjeta. Savjet je taj koji zastupa interese građana. Ono što građani u političkoj djelatnosti prenose na Skupštinu Crne Gore i Skupštine opština, to u oblasti informisanja prenose na Savjete javnih emitera.

5. Postojeći zakon nije u cjelini dobro definisao oblasti od javnog interesa. Dnevnik TV Crne Gore je, tvrdim, emisija od javnog interesa. Direktan prenos utakmica naših reprezentacija jeste emisija od javnog interesa. Toga nema u postojećem Zakonu o elektronskim medijima. Zato je prvo trebalo izmijeniti ovaj Zakon, pa krenuti u izmjene i dopune Zakona o javnim radio difuznim servisima Crne Gore.

6. Potrebno je nezavisno tijelo koje bi kontrolisalo da li se poštuje Ugovor. To nezavisno tijelo treba da ima sedam članova. Tri člana imenuje Vlada, jednog člana RTV Crne Gore, jednog člana Udruženje lokalnih javnih emitera (ULES), jednog člana NVO iz oblasti medija I predsjednik tog tijela je po funkciji direktor Agencije za elektronske medije.

Stav obrađivača: *Primjedbe, preporuke i sugestije na Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore, dobijene od strane pravnih lica u Crnoj Gori u većoj su mjeri prihvatljive i Ministarstvo kulture ih je implementiralo u Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore.*

4. ZAKLJUČNE KONSTATACIJE OBRAĐIVAČA

1. Javna rasprava je pokazala da Nacrt zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore u načelu zadovoljava prihvaćene evropske standarde u ovoj oblasti.

2. Prilikom izrade Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore uzete su u obzir primjedbe, prijedlozi i sugestije sa javne rasprave, što je doprinijelo da se određena zakonska rješenja kvalitetno definišu.

3. Shodno javnoj raspravi, Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore jasno i precizno je definisao:

- Promjenu naziva Zakona u cilju usklađivanja sa Zakonom o elektronskim medijima, sistemskim zakonom za oblast elektronskih medija, kojim se ne prepoznaje termin „javni radio-difuzni servisi“. Dodatno, članom 147 Zakona o elektronskim medijima propisana je obaveza usklađivanja rada postojećih javnih servisa sa Zakonom o elektronskim medijima
- Usklađivanje terminologije shodno Zakonu o elektronskim medijima
- Usklađivanje djelatnosti javnih radio-difuznih servisa sa Saopštenjem Komisije o primjeni pravila državne pomoći za javne radio-difuzne usluge (2009/C 257/1). Kako je navedeno u Saopštenju, definicija javne radio-difuzne usluge mora imati za cilj ispunjenje demokratskih, socijalnih i kulturnih potreba društva, te je, imajući u vidu navedeno, izmjenom definicije djelatnosti javnog emitera dopunjena navedenim kriterijumima
- Platforme preko kojih se ostvaruje emitovanje programa RTCG. Dodatno, a shodno preporuci Evropske komisije, precizirano je da sadržaj internet portala RTCG mora biti usklađen sa programskim sadržajem RTCG i biti isključivo vezan za njene aktivnosti.
- Komercijalne audiovizuelne usluge koje pruža RTCG, a sve u cilju stvaranja normativnih pretpostavki za jasno razdvajanje javnih od komercijalnih audiovizuelnih usluga i time, u konačnom, stvaranja uslova za vođenje odvojenog računovodstva što je jedna od glavnih obaveza definisanih Saopštenjem. Definicija komercijalnih usluga usklađena je sa Zakonom o elektronskim medijima
- Akt o povjeravanju vršenja javnih usluga kao i uvođenja novih usluga na tržište. Precizirani su detalji akta - ugovora o povjeravanju vršenja javnih usluga koji zaključuju Vlada Crne Gore i RTCG (u Saopštenju je definisana obaveza postojanja službenog akta između države i preduzeća zaduženog za vršenje javnih usluga), a koji mora sadržati programske obaveze kao i visinu sredstava i izvor za njihovo finansiranje. Takođe, previđeno je i sprovođenje javne rasprave u cilju ocjene javnosti da li predložene programske obaveze ispunjavaju zakonom definisane kriterijume kao i sadržaj ugovora o vršenju javnih usluga. U Saopštenju je navedeno da nije dovoljno da država samo službeno zaduži javnog emitera za pružanje javnih usluga već je potrebno da usluge pruža na način predviđen službenim sporazumom između države i javnog preduzeća, kako bi se osigurao potreban standarda kvaliteta i transparentnost utroška javnih sredstava dodijeljenih javnim emiterima za vršenje usluga od javnog interesa. Država pristupnica je dužna da se u formi poštovanja ukupne nezavisnosti javnog servisa pojavi pred

građanima kao garant ispunjenja obaveza pružanja javne usluge u obliku i prema načinu koji dostavi RTCG

- Savjet RTCG kao nadležno tijelo za praćenje implementacije obaveza iz ugovora o pružanju javnih usluga
- Proceduru uvođenja novih usluga javnog emitera RTCG na tržište. Kada je riječ o uvođenju značajno novih audiovizuelnih usluga, Prijedlogom je, na bazi kriterijuma iz Saopštenja, definisana značajno nova audiovizuelna usluga i kriterijumi za njeno uvođenje, kao i nadležno tijelo za sprovođenje testa javne vrijednosti značajno nove usluge koja mora zadovoljiti tržišne, finansijske i druge uslove. Savjet RTCG je prepoznat kao najbolje rješenje za pripremu i sprovođenje testa javne vrijednosti, radi očuvanja nezavisnosti RTCG i sprječavanja mogućeg uticaja spoljnjih organa na rad RTCG. Karakter obligacionog odnosa Vlade Crne Gore i RTCG generisan je pitanjima zaštite tržišta odnosno konkurencije. To podrazumijeva da uvođenje novih AVM usluga na novim platformama, u cilju nenarušavanja jedinstvenosti tržišta, mora proći test javne vrijednosti.
- Da će programska djelatnost RTCG biti finansirana sa jedne pozicije iz budžeta Crne Gore putem ugovora o pružanju usluga od javnog interesa umjesto dosadašnje dvije pozicije (od opštih prihoda budžeta i sa programa Ministarstva kulture). Definisanje jedne finansijske pozicije u Zakonu o budžetu za finansiranje programske djelatnosti RTCG uslovalo je izmještanje namjenskih programskih sadržaja u dio novih zakonskih odredbi kojima se definiše akt o povjeravanju vršenja javnih usluga čime postaju poseban dio Ugovora o pružanju javnih usluga jer je proizvodnja namjenskih programskih sadržaja značajnih za razvoj nauke i obrazovanja, razvoj kulture, informisanje lica oštećenog sluha i vida, informisanje manjinskih naroda u Crnoj Gori kojima se obezbjeđuje zadovoljavanje potreba svih struktura crnogorskog društva jedan od ključnih zadataka javnog emitera.
- Redovnu i efektivnu finansijsku kontrolu koja ima za cilj sprečavanje mogućeg unakrsnog subvencioniranja – utroška javnih sredstava za finansiranje komercijalnih audiovizuelnih usluga.
- Obavezu vođenja odvojenog računovodstva za javne usluge odnosno jasno razdvajanje sredstava javnih i komercijalnih audiovizuelnih usluga. Obaveza vođenja odvojenog računovodstva je jedan od ključnih kriterijuma iz Saopštenja jer se njime obezbjeđuje transparentnost i odgovornost pri utrošku javnih sredstava. Ono predstavlja neophodni sigurnosni mehanizam da ne dođe do unakrsnog subvencioniranja i prekomjerne naknade. Dodatno, obaveza vođenja odvojenog računovodstva za preduzeća kojima su dodijeljena posebna ili ekskluzivna prava ili im je povjereno vršenje javnih usluga definisana je i Direktivom o transparentnosti javnih preduzeća.
- Nadležnosti Savjeta kao nezavisnog upravljačkog organa kojem je povjereno praćenje implementacije ugovora o povjeravanju vršenja javnih usluga i u tom kontekstu mogućnost finansijske kontrole utroška javnih sredstava i eventualno sprječavanje unakrsnog subvencioniranja.
- Fiksni indeks finansiranja osnovne djelatnosti RTCG na godišnjem nivou u visini od 0,3% BDP (bruto domaćeg proizvoda), čiju procjenu utvrđuje Vlada Crne Gore usvajanjem smjernica makroekonomske i fiskalne politike.

- Prelaznim odredbama uređena su pitanja odložne primjene pojedinih članova za 1. januara 2016. godine, a završnim odredbama uređeno je pitanje stupanja zakona na snagu i početak njegove primjene.

Crna Gora
Sekretarijat za zakonodavstvo

Broj: 04-856

Podgorica, 24. novembra 2014. godine

MINISTARSTVU KULTURE

CETINJE

Na dostavljeni **PREDLOG ZAKONA O IZMJENAMA I DOPUNAMA ZAKONA O JAVNIM RADIO-DIFUZNIM SERVISIMA**, nemamo primjedaba, budući da su predstavnici ovog Sekretarijata u neposrednoj saradnji s predstavnicima obrađivača usaglasili predloženi tekst zakona.

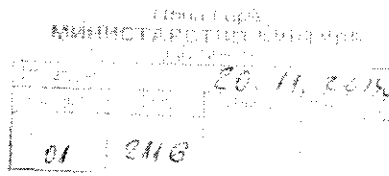

SEKRETAR
Dusan Jakovicić

Vuka Karadžića broj 3 81000 Podgorica
Tel.: (+382) 20 231-535 Fax: (+382) 20 231-592
e-mail: szz@gov.me

CRNA GORA
MINISTARSTVO FINANSIJA

Broj: 01-13226/1

Podgorica, 18.11.2014. godine

MINISTARSTVO KULTURE

-n/r gospodina Duška Markovića

Poštovani,

Na osnovu Vašeg akta, broj: 01-2116 od 17. novembra 2014. godine, kojim se traži mišljenje na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio – difuznim servisima Crne Gore („Sl. list Crne Gore" br. 79/08,45/12), Ministarstvo finansija daje sljedeće

MIŠLJENJE

Uvidom u dostavljeni tekst i izvještaj o analizi uticaja propisa u djelu procjene fiskalnog uticaja utvrđeno je da je za implementaciju propisa potrebno obezbijediti sredstva iz budžeta Crne Gore za 2015. godinu primjenom fiksnog indeksa u iznosu od 0,3% BDP (bruto domaćeg proizvoda), čiju procjenu utvrđuje Vlada Crne Gore usvajanjem smjernica makroekonomske i fiskalne politike.

Predlogom Budžeta Crne Gore za 2015. Godinu planirana su sredstva za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG, kod potrošačke jedinice Javno preduzeće Radio i Televizija Crne Gore na programu Radio i Televizija na izdatku 4319- Ostali transferi institucijama.

Na Predlog zakona i pripremljen Izvještaj o sprovedenoj analizi uticaja propisa, sa aspekta implikacija na poslovni ambijent, nemamo primjedbi.

Shodno navedenom, Ministarstvo finansija daje saglasnost na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio – difuznim servisima Crne Gore.

S poštovanjem,

MINISTAR
dr Radoje Žugić

81000 Podgorica, ul. Stanka Dragojevića br. 2
tel: +382 20 242 835; fax: +382 20 224 450; e-mail: mf@mn.yu

KOMISIJA ZA KONTROLU DRŽAVNE POMOĆI	
29. 11. 2014	
01	2116/4 -

KOMISIJA ZA KONTROLU DRŽAVNE POMOĆI

Broj: 01-631

Podgorica, 20. novembar 2014. godine

Na osnovu člana 10 stav 1, tačka 1 i člana 19 stav 2 Zakon o izmjenama i dopunama zakona o kontroli državne pomoći ("Službeni list CG" br. 74/09 i 54/11) i člana 196 ZUP-a ("Službeni list RCG", br. 60/03 i 32/11), Komisija za kontrolu državne pomoći, na sjednici održanoj 20. novembra 2014. godine, donijela je

RJEŠENJE

Predlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore ocijenjen je kao usklađen sa Zakonom o kontroli državne pomoći.

OBRAZLOŽENJE

Ministarstvo kulture dostavilo je Komisiji za kontrolu državne pomoći, na ocjenu usklađenosti sa pravilima državne pomoći, Predlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore (akt broj: 01-2116/4 od 17. novembra 2014. godine).

PRAVNA PODLOGA

- Predlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore
- Zakon o ratifikaciji Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između evropskih zajednica i njihovih država članica sa jedne strane i Republike Crne Gore sa druge strane ("Službeni list CG" br. 7/07)

Opis

Predlog Zakona o izmjenama i dopunama zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore napravljen je na način da se unaprijede i usavrše postojeća pravila, kao i da se doprinese potpunijoj harmonizaciji sa evropskim pravilima iz ove oblasti, kao i pravilima koja se tiču načina dodjele državne pomoći.

Naime, Crna Gora se, u kontekstu usklađivanja pravne tekovine sa pravnom tekovinom Evropske unije, obavezala da će, u okviru pregovaračkog poglavlja 8- konkurencija i državna pomoć, kreirati sveobuhvatan popis svih mjera državne pomoći pokrivenih Sporazumom o stabilizaciji i pridruživanju (SSP) i definisati akcioni plan sa jasnim rasporedom za usklađivanje preostalih šema pomoći ili ekvivalentnih mjera koje su ocijenjenje kao neusklađene sa obavezama koje rezultiraju iz SSP-a. Takođe, u izvještaju o skriningu za

navedeno pogčavije, EK konstatuje da trenutni crnogorski sistem ne reflektuje EU pravila u cjelini, pa da bi samim tim, Crna Gora morala bolje da definiše usluge od javnog interesa u svom pravnom sistemu. Dodatno, u SSP-u, u članu 74, definisano je da po isteku perioda od tri godine od stupanja na snagu ovog Sporazuma, Crna Gora će na javna preduzeća i na preduzeća kojima su dodijeljena posebna i ekskluzivna prava primjenjivati principe utvrđene u Ugovoru o osnivanju Evropske zajednice, s posebnim osvrtom na član 86¹.

U kontekstu izmjene pravnih akata i većeg stepena usklađenosti u oblasti državne pomoći, donešena je Uredba o dopunama Uredbe o bližim kriterijumima, uslovima i načinu dodjele državne pomoći („Službeni list CG“ br. 27/10, 34/11 16/14) (u daljem tekstu: Uredba), kao i Pravilnik o listi državne pomoći (Sl. list Crne Gore, br. 35/14) (u daljem tekstu: Pravilnik), čiji je upravo Prilog 4 - Saopštenje Komisije o primjeni pravila državne pomoći na javne radio-difuzne servise, objavljen u Službenom listu Evropske unije (2009/C 257/1).

U tom smislu, izmijenjena je i sama definicija javnog servisa (Radio televizija Crne Gore - u daljem tekstu RTCG), na način što je usklađena sa ciljem ispunjenja demokratskih, socijalnih, obrazovnih i kulturnih potreba društva, istovremeno garantujući pluralizam, kulturnu i jezičku raznolikost. S tim u vezi, javni servis dužan je da, uz primjenu visokih standarda profesionalne etike i kvaliteta, bez bilo kojeg oblika diskriminacije ili socijalne različitosti, proizvodi i emituje programske sadržaje.

Predlogom je ispoštovano i jedno od ključnih pravila da privrednom društvu mora biti eksplicitno povjereno pružanje usluga od javnog interesa od strane države, posredstvom akta (Ugovora) o povjeravanju.

Definisano je i da javni servis, pored javnih usluga, može obavljati i komercijalne usluge i to:

- prodaju programa za reklamne poruke i druge audiovizuelne komunikacije
- prodaju radio, audiovizuelnog i multimedijalnog programa
- tržišne programske usluge
- iznajmljivanje proizvodnih i drugih kapaciteta.

S obzirom da je Javni servis angažovan i u komercijalnim aktivnostima, uvedena je jedna od značajnijih novina, a to je neophodno jasno razdvajanje računovodstva, odnosno razdvajanje javnih djelatnosti i djelatnosti ne-javnih usluga, uključujući jasno razdvajanje računa.²

Prema tome, RTCG ne smije koristiti sredstva iz budžeta Crne Gore za finansiranje komercijalnih djelatnosti (unakrsno subvencionisanje). Ukoliko RTCG postupi suprotno

¹ 1) U odnosu na javna preduzeća i učesnike na tržištu kojima države članice daju posebna ili isključiva prava, države članice ne smiju donijeti niti zadržati na snazi nijednu mjeru koja je u suprotnosti sa pravilima iz Ugovora, naročito sa onim predviđenim članom 18 i čl. 101 do 109. 2) Učesnici na tržištu kojima je povjereno da vrše usluge od opšteg ekonomskog interesa ili koji imaju karakter monopola koji ostvaruje prihode, podliježu pravilima iz Ugovora, a naročito pravilima o konkurenciji, u onoj mjeri u kojoj primjena tih pravila ne sprječava, pravno ili stvarno, vršenje posebnih zadataka koji su im povjereni. Razvoj trgovine ne smije biti pogođen u mjeri koja je suprotna interesima Unije. 3) Komisija obezbjeđuje primjenu odredaba ovog člana i, po potrebi, upućuje odgovarajuće direktive ili odluke državama članicama.

² U skladu sa Direktivom o transparentnosti finansijskih odnosa između država članica i javnih preduzeća, kao i o finansijskoj transparentnosti unutar određenih preduzeća (2006/111/EK).

navedenom, Savjet RTCG će naložiti povraćaj nezakonito utrošenih sredstava i njihovo isključivo korišćenje za obavljanje djelatnosti pružanja javnih usluga u skladu sa ovim Zakonom. RTCG može da dobije godišnju naknadu iznad neto troškova obavljanja djelatnosti pružanja javnih usluga u iznosu do 10% godišnjih, finansijskim planom predviđenih troškova, obavljanja djelatnosti pružanja javnih usluga, a sredstva iznad tog iznosa dužna je da uplati na račun budžeta Crne Gore. Ukoliko pomenuta naknada tri godine bude prelazila iznos od 10%, Vlada i RTCG će revidirati metodologiju obračuna sredstava za usluge koje su predmet Ugovora.

Predlog Zakona predviđa i redovnu i efikasnu kontrolu od strane države, u cilju sprječavanja mogućnosti prekomjernog i unakrsnog subvencionisanja, odnosno utroška javnih sredstava za proizvodnju komercijalnih programa. Kontrolu će sprovoditi Savjet RTCG-a koji će pratiti raspodjelu.

Pored potrebe za usklađivanjem sa evropskom legislativom, izmjena postojećeg Zakona, pozitivno će se odraziti i na finansijsku održivost javnog servisa. Programske obaveze i visina sredstava za njihovo finansiranje utvrđuju se ugovorom između Vlade i RTCG, (tzv. akt o povjeravanju vršenja javne usluge). Ugovor se zaključuje na period od tri godine, u skladu sa smjernicama makroekonomske i fiskalne politike. Prije zaključivanja Ugovora, RTCG je dužna da pripremi prijedlog programskih obaveza RTCG i o njemu sprovede javnu raspravu u trajanju od 40 dana, kako bi se javnost izjasnila o tome ispunjavaju li predložene programske obaveze kriterijume propisane ovim Zakonom. Ugovorom se utvrđuje vrsta, obim i sadržaj svih javnih usluga koje RTCG pruža.

Predlogom je predviđena i mogućnost da RTCG, putem Ugovora iz člana 9c ovog Zakona, uvodi značajno nove audiovizuelne usluge sa novim platformama za distribuciju, koje su namijenjene široj javnosti, pod uslovom da iste zadovoljavaju demokratske, socijalne i kulturne potrebe društva i ne dovode do neproporcionalnih posljedica na tržištu koje nijesu nužne za ispunjavanje funkcije javne usluge.

Značajno novom audiovizuelnom uslugom, u smislu ovog Zakona, smatra se usluga koja se prvi put pruža, a bitno se razlikuje od usluga koje RTCG pruža u pogledu njenog sadržaja, tehničke pripremljenosti, pristupa i ciljne grupe kojoj je namijenjena. Takođe i postojeća audiovizuelna usluga RTCG može se smatrati značajno novom ako je u velikoj mjeri izmijenjena u pogledu njenog sadržaja, tehničke pripremljenosti, pristupa i ciljne grupe kojoj je namijenjena.

Predlogom Zakona predviđeno je da uvođenje značajno nove audiovizuelne usluge ili značajne izmjene postojećih usluga bude predmet javne rasprave. Nakon sprovedene javne rasprave, o prijedlogu za uvođenje značajno nove audiovizuelne usluge ili više takvih usluga odlučuje Savjet RTCG.

Obaveza Savjeta RTCG je da prije donošenja odluke sprovede javni test vrijednosti usluge, odnosno da napravi analizu ispunjenosti sljedećih kriterijuma: uticaj nove audiovizuelne usluge na tržište, finansijski aspekt uvođenja nove audiovizuelne usluge, u kojoj mjeri nova usluga utiče na RTCG, kao i trajanje nove usluge.

Ocjena

Predlogom zakona je propisano:

- *Jasna definicija usluge od javnog interesa*, kako je objašnjeno u članu 9, stav 1: „Javne usluge, iz člana 4 stav 1 ovog Zakona su programske obaveze RTCG koje ispunjavaju demokratske, socijalne i kulturne potrebe crnogorskog društva i garantuju pluralizam, uključujući kulturnu i jezičku raznolikost, i RTCG je dužna da, uz primjenu visokih standarda profesionalne etike i kvaliteta, bez bilo kojeg oblika diskriminacije ili socijalne različitosti, proizvodi i emituje programske sadržaje.“ Konkretna lista usluga od javnog interesa biće utvrđena Ugovornom.
- *Akt o povjeravanju*, odnosno Ugovor o pružanju javnih usluga, kako je navedeno u članu 9a: „Ugovor, koji se potpisuje između Vlade Crne Gore i RTCG, zaključuje se na period od tri godine u skladu sa smjernicama makroekonomske i fiskalne politike. Ugovorom se utvrđuje vrsta, obim i sadržaj svih javnih usluga koje RTCG pruža.
- *Ograničeni iznos kompenzacije za pružanje javnih usluga*, prema članu 15a, RTCG može da zadrži godišnju naknadu iznad neto troškova obavljanja djelatnosti pružanja javnih usluga u iznosu do 10% godišnjim finansijskim planom predviđenih troškova obavljanja djelatnosti pružanja javnih usluga, a sredstva iznad tog iznosa dužna je da uplati na račun budžeta Crne Gore. Prema istom članu definisano je da, ukoliko pomenuta naknada bude prelazila tri godine iznos od 10%, Vlada i RTCG će revidirati metodologiju obračuna sredstava za usluge koje su predmet Ugovora.
- *Jasno razdvajanje javnih i komercijalnih usluga* što je definisano u članu 16a na način: „RTCG je dužna da vodi odvojeno računovodstvo za pružanje javnih usluga emitovanja radio-televizijskog programa od obavljanja drugih poslova.“
- *Postojanje redovne i efikasne kontrole*: u skladu sa članom 14, Predloga Zakona, dopunjen je član 22 postojećeg, na način što je Savjetu RTCG, kao nezavisnom upravljačkom organu, povjereno praćenje implementacije ugovora o povjeravanju vršenja javnih usluga i u tom kontekstu mogućnost finansijske kontrole utroška javnih sredstava i sprječavanje unakrsnog subvencioniranja.

Sve navedene izmjene u skladu su sa Zakonom o kontroli državne pomoći, kao i sa Uredbom i Prilogom 4 Pravilnika

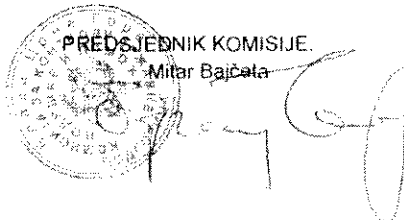
Imajući u vidu navedeno, Komisija je donijela rješenje i odlučila kao u dispozitivu.

PRAVNA POUKA: Ovo Rješenje je konačno u upravnom postupku i protiv njega nije dozvoljena žalba, ali se može pokrenuti upravni spor tužbom kod Upravnog suda u roku od 30 dana od dana prijema rješenja.

Dostavljeno:

- Ministarstvu kulture
- a/a

PRESJEDNIK KOMISIJE
Mitar Bajčeta

Crna Gora
Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija

Broj: 03/1/2-1306/E

Podgorica, 25. XI 2014.

MINISTARSTVO KULTURE

Dopisom broj 01-2116/2 od 25. novembra 2014. tražili ste mišljenje o usklađenosti **Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore** s pravnom tekovinom Evropske unije, saglasno članu 40 stav 1 alineja 2 Poslovnika Vlade.

Nakon upoznavanja sa sadržinom propisa, Ministarstvo vanjskih poslova i evropskih integracija je saglasno s navedenim u ocjeni usklađenosti propisa s pravnom tekovinom Evropske unije.

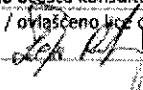
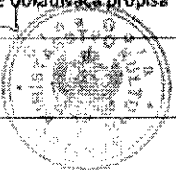

MINISTAR

Prof. dr Igor Lukšić

**IZJAVA O USKLADENOSTI NACRTA/PREDLOGA PROPISA CRNE GORE S PRAVNOM
TEKOVINOM EVROPSKE UNIJE**

Identifikacioni broj izjave		MK/IU/PZ/14/02
1. Naziv nacrt/predloga propisa		
- na crnogorskom jeziku	Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore	
- na engleskom jeziku	Proposal for the Law on Amendments to the Law on Public Broadcasting Services of Montenegro	
2. Podaci o obrađivaču propisa		
a) Organ državne uprave koji priprema propis		
Organ državne uprave	Ministarstvo kulture	
- Sektor/odsjek	Direktorat za medije	
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	Željko Rutović, 020/231-196 zeljko.rutovic@mku.gov.me	
- kontakt osoba (ime, prezime, telefon, e-mail)	Miloš Lalević, 020/231-198 milos.lalevic@mku.gov.me	
b) Pravno lice s javnim ovlaštenjem za pripremu i sprovođenje propisa		
- Naziv pravnog lica	/	
- odgovorno lice (ime, prezime, telefon, e-mail)	/	
- kontakt osoba (ime, prezime, telefon, e-mail)	/	
3. Organi državne uprave koji primjenjuju/sprovode propis		
- Organ državne uprave	Savjet RTCG	
4. Usklađenost nacrt/predloga propisa s odredbama Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Evropske unije i njenih država članica, s jedne strane i Crne Gore, s druge strane (SSP)		
a) Odredbe SSPa s kojima se usklađuje propis		
Sporazum ne sadrži odredbu koja se odnosi na normativni sadržaj predloga propisa.		
b) Step en ispunjenosti obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa		
☐	ispunjava u potpunosti	
☐	djelimično ispunjava	
☐	ne ispunjava	
c) Razlozi za djelimično ispunjenje, odnosno neispunjenje obaveza koje proizilaze iz navedenih odredbi SSPa		
/		
5. Veza nacrt/predloga propisa s Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji (PPCG)		
- PPCG za period	2014-2018	
- Poglavlje, potpoglavlje	/	
- Rok za donošenje propisa	/	
- Napomena	Donošenje Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore nije predviđeno Programom pristupanja Crne Gore Evropskoj uniji.	
6. Usklađenost nacrt/predloga propisa s pravnom tekovinom Evropske unije		
a) Usklađenost s primarnim izvorima prava Evropske unije		
Ne postoji odredba primarnih izvora prava EU s kojom bi se predlog propisa mogao uporediti radi dobijanja stepena njegove usklađenosti.		
b) Usklađenost sa sekundarnim izvorima prava Evropske unije		
Ne postoji odredba sekundarnih izvora prava EU s kojom bi se predlog propisa mogao uporediti radi dobijanja stepena njegove usklađenosti.		
c) Usklađenost s ostalim izvorima prava Evropske unije		

52009XC1027(01)	
Saopštenje Komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za javne radiodifuzne usluge / Communication from Commission on the application on state aid rules to public service broadcasting, OJ C 257, 27.10.2009.	
Potpuno usklađeno / Fully harmonized	
6.1. Razlozi za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost nacrt/predloga propisa Crne Gore s pravnom tekovinom Evropske unije i rok u kojem je predviđeno postizanje potpune usklađenosti	
/	
7. Ukoliko ne postoje odgovarajući propisi Evropske unije s kojima je potrebno obezbijediti usklađenost konstatovati tu činjenicu	
/	
8. Navedi pravne akte Savjeta Evrope i ostale izvore međunarodnog prava korišćene pri izradi nacrt/predloga propisa	
Ne postoje izvori međunarodnog prava s kojima je potrebno uskladiti predlog propisa.	
9. Navedi da li su navedeni izvori prava Evropske unije, Savjeta Evrope i ostali izvori međunarodnog prava prevedeni na crnogorski jezik (prevode dostaviti u prilogu)	
Navedeni izvor prava EU je preveden na crnogorski jezik.	
10. Navedi da li je nacrt/predlog propisa iz tačke 1 Izjave o usklađenosti preveden na engleski jezik (prevod dostaviti u prilogu)	
Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore je preveden na engleski jezik.	
11. Učešće konsultanata u izradi nacrt/predloga propisa i njihovo mišljenje o usklađenosti	
U izradi Prijedloga zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore nije bilo učešća konsultanata.	
Potpis / ovlašteno lice obrađivača propisa	Potpis / ministar vanjskih poslova i evropskih integracija
	
Datum:	Datum:
	

Prilog obrasca:

1. Prevodi propisa Evropske unije
2. Prevod nacrt/predloga propisa na engleskom jeziku (ukoliko postoji)

TABELA USKLAĐENOSTI

1. Identifikacioni broj (IB) nacarta/predloga propisa		1.1. Identifikacioni broj izjave o usklađenosti i datum utvrđivanja nacarta/predloga propisa na Vladi		
MK/TU/PZ/14/02		MK/IU/PZ/14/02		
2. Naziv izvora prava Evropske unije i CELEX oznaka				
Saopštenje Komisije o primjeni pravila o državnoj pomoći za javne radiodifuzne usluge - 52009XC1027(01)				
3. Naziv nacarta/predloga propisa Crne Gore				
Na crnogorskom jeziku		Na engleskom jeziku		
Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore		Proposal for the Law on Amendments to the Law on Public Broadcasting Services of Montenegro		
4. Usklađenost nacarta/predloga propisa s izvorima prava Evropske unije				
a)	b)	c)	d)	e)
Odredba i tekst odredbe izvora prava Evropske unije (član, stav, tačka)	Odredba i tekst odredbe nacarta/predloga propisa Crne Gore (član, stav, tačka)	Usklađenost odredbe nacarta/predloga propisa Crne Gore s odredbom izvora prava Evropske unije	Razlog za djelimičnu usklađenost ili neusklađenost	Rok za postizanje potpune usklađenosti
1. UVOD I PODRUČJE PRIMJENE SAOPŠTENJA – 6. OCJENA USKLAĐENOSTI DRŽAVNE POMOĆI PREMA ČLANU 86 STAV 2	nema odgovarajuće odredbe	neprenosivo		
6.1. Definicija funkcije javnih usluga 43. Kako bi se ispunili uslovi za primjenu člana 86. stav 2. navedeni u tački 37. alineja (i), potrebno je utvrditi službenu definiciju funkcije javnih usluga. Tek tada Komisija može sa dovoljnom pravnom sigurnošću da ocijeni da li je izuzetak prema članu 86. stav 2. primjenjiv. 44. Definisanje funkcije javnih	Član 5 Član 4 mijenja se i glasi: „Osnovna djelatnost RTCG je pružanje javnih audiovizuelnih usluga (u daljem tekstu: javne usluge), odnosno proizvodnja radijskog, audiovizuelnog i multimedijskog programa, muzička	Potpuno usklađeno		

usluga spada u nadležnost država članica, koje odluku mogu da donesu na nacionalnom, regionalnom ili lokalnom nivou, u skladu sa svojim pravnim poretkom. Uopšteno govoreći, u izvršenju te nadležnosti mora se voditi računa o pojmu „usluge od opšteg ekonomskog interesa“ koji se koristi u Zajednici.	proizvodnja, pružanje audio i audiovizuelnih medijskih usluga, multimedijjskih usluga i usluga elektronskih publikacija kao javnih usluga. Djelatnost iz stava 1 ovog člana RTCG ostvaruje:			
45. Definicija funkcije javnih usluga koju daju države članice treba da bude što je moguće preciznija. Ona ne smije da ostavi mjesta sumnji o tome da li je država članica imala namjeru da određenu djelatnost koju obavlja zaduženi operater uključi u funkciju javnih usluga. Bez jasne i precizne definicije obaveza nametnutih javnom emiteru, Komisija ne bi mogla da izvrši zadatke koji su joj povjereni prema članu 86. stav 2., pa tako ne bi mogla ni da odobri izuzeće prema toj odredbi.	1) emitovanjem dva programa Radio Crne Gore putem zemaljske mreže radio-difuznih FM i ST predajnika na nacionalnom nivou; 2) emitovanjem dva programa Televizije Crne Gore putem zemaljske mreže radio-difuznih predajnika na nacionalnom nivou; 3) emitovanjem programa pod nazivom Parlamentarna televizija, posredstvom radio-difuznih frekvencija i elektronskih komunikacionih mreža; 4) emitovanjem radio programa			
46. Jasno utvrđivanje djelatnosti obuhvaćenih funkcijom javnih usluga važno je i za operatere koji ne pružaju javne usluge, jer im omogućuje planiranje njihovih aktivnosti. Štaviše, izrazi kojima se definiše funkcija javnih usluga moraju da budu dovoljno precizni, kako bi tijela država članica mogla efikasno da prate				

poštovanje obaveza na način opisan u sljedećem poglavlju.				
47. U isto vrijeme, s obzirom na specifičnu prirodu sektora radiodifuzije i potrebu za garancijom uredničke nezavisnosti javnih emitera, u smislu interpretativnih odredaba Amsterdamskog protokola, opravdanom se prema članu 86. stav 2. može uopšteno smatrati kvalitativna definicija koja određenog emitera zadužuje da ponudi široki spektar programa, kao i uravnoteženi i raznovrsni program. Takva definicija bi uopšteno bila u skladu sa ciljem ispunjenja demokratskih, socijalnih i kulturnih potreba određenog društva i garantovanja pluralizma, uključujući kulturnu i jezičku raznolikost. Kako je poručio Prvostepeni sud, legitimitet tako široko definisane funkcije javnih usluga počiva na kvalitativnim uslovima za usluge koje nudi javni emiter. Definicija funkcije javnih usluga takođe može da odražava razvoj i proširivanje djelatnosti u digitalnom dobu i uključi audiovizuelne usluge na svim distributivnim platformama.	putem satelita; 5) emitovanjem televizijskog programa putem satelita; 6) proizvodnjom i objavljivanjem audio i audiovizuelnih sadržaja na internet portalu; 7) javnim izvođenjem i snimanjem muzičkih sadržaja, organizovanje m događaja i koncerata od nacionalnog značaja; 8) proizvodnjom drugih programskih servisa. RTCG može proizvoditi i druge audio i audiovizuelne programe i objavljivati ih putem zemaljskih i satelitskih mreža, interneta i drugog oblika prenosa. Audio i audiovizuelni sadržaji na internet portalu moraju da budu usklađeni sa programskim sadržajem RTCG. Prijem programa RTCG mora se, u			
48. Kada je riječ o definiciji javne usluge u sektoru radiodifuzije, uloga Komisije ograničena je na provjeru sa ciljem otkrivanja očiglednih grešaka. Komisija nema				

zadatak da odluči koji programi treba da se nude i finansiraju kao usluga od opšteg ekonomskog interesa, niti da ispituje prirodu ili kvalitet određenog proizvoda. Definicija funkcije javnih usluga bi, međutim, bila očigledno pogrešna kada bi uključivala aktivnosti za koje se razumno ne bi moglo smatrati da, prema tekstu Amsterdamskog protokola, ispunjavaju „demokratske, socijalne i kulturne potrebe svakog društva“. To bi po pravilu bio, na primjer, slučaj sa oglašavanjem, elektronskom trgovinom, teleprodajom, korišćenjem telefonskih brojeva sa dodatnom vrijednošću u nagradnim igrama, sponzorstvima ili maloprodajom. Štaviše, očigledna greška bi se javila kada bi se državna pomoć koristila za finansiranje djelatnosti koje ne donose dodatnu vrijednost u smislu služenja socijalnim, demokratskim i kulturnim potrebama društva. 49. U tom kontekstu je potrebno podsjetiti na činjenicu da funkcija javnih usluga podrazumijeva usluge koje se nude javnosti u opštem interesu. Pitanje definisanja funkcije javnih usluga ne smije se miješati sa pitanjem finansijskog mehanizma odabranog za pružanje tih usluga. Dakle, iako javni emiteri mogu da obavljaju komercijalne djelatnosti kao što je na	okviru svake radijske ili televizijske mreže, obezbijediti na teritoriji Crne Gore gdje živi najmanje 85% stanovništva. Član 8 Naziv člana 9 mijenja se i glasi: „Usluge od javnog interesa“. U članu 9 uvodna rečenica stava 1 mijenja se i glasi: „Javne usluge iz člana 4 stav 1 ovog zakona, su programske obaveze RTCG koje ispunjavaju demokratske, socijalne i kulturne potrebe crnogorskog društva i garantuju pluralizam, uključujući kulturnu i jezičku raznolikost i, RTCG je dužna da, uz primjenu visokih standarda profesionalne etike i kvaliteta, bez bilo kojeg oblika diskriminacije ili socijalne različitosti, proizvodi i emituje programske sadržaje, koji: 1) služe kao			
---	--	--	--	--

primjer prodaja oglasnog prostora radi ostvarivanja prihoda, takve djelatnosti se ne mogu smatrati dijelom funkcije javnih usluga.	referentne tačke u pogledu jačanja zajedništva i društvenog integrisanja svih pojedinaca, grupa i zajednica; 2) na uravnotežen način, uz odgovarajuću zastupljenost informativnih, kulturnih, obrazovnih, naučnih, sportskih i zabavnih emisija, zadovoljavaju interese javnosti na nacionalnom i lokalnom nivou; 3) obezbjeđuju prostor za otvoreno i slobodno izražavanje različitih mišljenja i stavova o pitanjima od javnog interesa; 4) su namijenjeni svim segmentima društva, posebno vodeći računa o djeci i omladini, pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, licima sa invaliditetom, socijalno ugroženim i drugim specifičnim grupama; 5) afirmišu i njeguju crnogorski nacionalni i kulturni identitet, kulturni i etnički identitet manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih			
---	--	--	--	--

	zajednica, evropsko kulturno nasljeđe i kulturnu raznolikost; 6) afirmišu crnogorsku kulturnu baštinu, podstiču i njeguju kulturno i umjetničko stvaralaštvo i šire saznanja o drugim kulturama koje su zastupljene u Crnoj Gori; 7) odražavaju različite ideje i religijska uvjerenja u društvu, radi jačanja razumijevanja i tolerancije i promovisanja multikulturalnog, multietničkog i multivjerskog karaktera Crne Gore; 8) doprinose poštovanju i unapređivanju osnovnih ljudskih prava i sloboda, demokratskih vrijednosti i institucija, pluralizma ideja, kulture javnog dijaloga, jezičkih standarda, privatnosti i digniteta ličnosti; 9) podstiču razvoj i unapređivanje domokratske kulture društva; 10) promovišu i podržavaju vrijednosti građanskog društva i prezentuju građansku			
--	---	--	--	--

	inicijativu; 11) nepristrasno, tačno, blagovremeno, razumljivo i uravnoteženo informišu o domaćim i međunarodnim dešavanjima od javnog interesa; 12) odražavaju aktuelne životne probleme različitih struktura crnogorskog društva; 13) prezentuju i afirmišu istorijske izvore i materijalne dokaze o prošlim vremenima; 14) promovišu razvoj Crne Gore i njen ekološki karakter; 15) informišu javnost o pitanjima od značaja za zdravlje ljudi i o zaštiti ljudi, imovine, kulturnih dobara i životne sredine; 16) obezbjeđuju produkciju i predstavljanje crnogorskih kinematografskih i audio-vizuelnih djela; 17) u vrijeme predizborne kampanje, u skladu sa posebnim pravilima, obezbjeđuju ravnomjerno predstavljanje političkih stranaka, koalicija i			
--	---	--	--	--

	pojedinača.			
6.2. Zaduženje i nadzor 50. Da bi se moglo ostvariti izuzeće iz člana 86. stav 2., funkcija javnih usluga treba da bude povjerena jednom preduzeću ili većem broju preduzeća putem službenog akta (na primjer, kroz zakonodavstvo, ugovor ili obavezujući projektni zadatak). 51. U aktu(ima) zaduženja treba precizno da se navede priroda obaveza pružanja javne usluge u skladu sa gore navedenim Odjeljkom 6.1. i treba da se utvrde uslovi za davanje naknade, kao i postupci za izbjegavanje prekomjernih naknada i povraćaj prekomjernog iznosa. 52. Kada god se obim funkcije javnih usluga proširi na način da uključi nove usluge, u skladu sa tim bi trebalo izmijeniti i akte kojima se definiše i povjerava funkcija javne usluge, u granicama člana 86. stav 2. Kako bi se javnim emiterima omogućilo da brzo reaguju na razvoj novih tehnologija, države članice takođe mogu predvidjeti da se zaduženje za novu uslugu daje nakon ocjene opisane u dolje navedenom Odjeljku 6.7., prije nego što se prvobitni akt zaduženja	Član 9 Poslije člana 9 dodaju se tri nova člana koji glase: „Ugovor o pružanju javnih usluga Član 9a Programske obaveze iz člana 9 ovog zakona, kao i visina sredstava i izvor za njihovo finansiranje, utvrđuju se ugovorom između Vlade Crne Gore i RTCG (u daljem tekstu: Ugovor). Ugovor se zaključuje na period od tri godine u skladu sa smjernicama makroekonomske i fiskalne politike. Prije zaključivanja Ugovora, RTCG je dužna da pripremi prijedlog programskih obaveza RTCG i o njemu sprovede javnu raspravu u trajanju od 45 dana kako bi se javnost izjasnila o tome ispunjavaju li predložene programske obaveze	Potpuno usklađeno		

formalno konsoliduje. 53. Međutim, nije dovoljno da se javni emiter samo službeno zaduži za pružanje dobro definisane javne usluge. Potrebno je i da se javna usluga zapravo pruža na način predviđen službenim sporazumom između države i zaduženog preduzeća. Stoga je poželjno da odgovarajući organ ili imenovano tijelo prati njegovu primjenu na transparentan i efikasan način. Potreba za takvim odgovarajućim organom ili tijelom zaduženim za nadzor očigledna je u slučaju kada su zaduženom operateru nametnuti određeni standardi kvaliteta. U skladu sa saopštenjem Komisije o principima i smjernicama za audiovizuelnu politiku Zajednice u digitalnom dobu, ocjena ispunjenja standarda kvaliteta nije posao Komisije: ona mora da bude u mogućnosti da se osloni na odgovarajući nadzor država članica nad poštovanjem funkcije javne usluge od strane emitera, uključujući standarde kvaliteta date u toj funkciji 54. U skladu sa Amsterdamskim protokolom, u nadležnosti država članica je da odaberu mehanizam za osiguranje efikasnog nadzora nad ispunjenjem obaveza pružanja javnih usluga, omogućujući tako Komisiji	kriterijume propisane članom 9 ovog zakona. Ugovorom se utvrđuje vrsta i obim svih javnih usluga koje RTCG pruža, u smislu člana 9 ovog zakona. Pored programskih obaveza utvrđenih članom 9 ovog zakona, Ugovorom se definišu programski sadržaji namijenjeni razvoju nauke, obrazovanja i kulture, informisanju lica oštećenog sluha i vida, kao i programski sadržaji na albanskom jeziku i jezicima pripadnika manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica. Iznos sredstava za pružanje javnih usluga utvrđen Ugovorom, ne smije prelaziti neto troškove neophodne za pružanje tih usluga, uzimajući u obzir druge direktne ili			
---	---	--	--	--

da ispunjava svoje zadatke prema članu 86. stav 2. Izgledno je da bi takav nadzor bio efikasan samo kada bi ga obavljalo tijelo koje je stvarno nezavisno od uprave javnog emitera, koje ima ovlašćenja, potreban kapacitet i sredstva za obavljanje redovnog nadzora, a što dovodi do određivanja odgovarajuće mjere koliko je to potrebno radi osiguranja poštovanja obaveza pružanja javne usluge.	indirektne prihode koji proizilaze iz pružanja tih usluga. Pri utvrđivanju neto troškova pružanja javnih usluga uzima se u obzir neto korist svih komercijalnih audiovizuelnih usluga vezanih uz te usluge. Prijedlog ugovora, RTCG je dužna da dostavi Vladi Crne Gore (u daljem tekstu: Vlada) najkasnije šest mjeseci prije isteka važećeg Ugovora. RTCG je dužna da na osnovu Ugovora izradi i donese svake godine, a najkasnije do 31. decembra tekuće za sljedeću godinu, program rada i finansijski plan, kojima će se utvrditi aktivnosti i programske obaveze, kao i potrebna finansijska sredstva za njihovu realizaciju. Ukoliko se Ugovor mijenja u pogledu programskih obaveza RTCG, potrebno je sprovesti postupak			
--	---	--	--	--

	u skladu sa stavom 3 ovog člana. Ukoliko jedna ili obje ugovorne strane ne potpišu Ugovor, odredbe prijedloga Ugovora koje se odnose na programski i finansijski plan, primjenjivaće se do potpisivanja kao akt RTCG-a, ali isključivo ukoliko nije suprotan pravilima o državnoj pomoći za javne radiodifuzne usluge. Sadržaj Ugovora Član 9b Ugovor sadrži javne usluge koje je RTCG dužna da pruža u ugovorenom vremenskom periodu, njihovu vrstu, svrhu, programsku osnovu i broj televizijskih i radijskih programa, internet stranica i portala RTCG i uslove za pružanje drugih javnih usluga uzimajući u obzir potrebe javnosti i tehnološki razvoj elektronskih medija.			
--	--	--	--	--

	Ugovorom se utvrđuje finansiranje javnih usluga RTCG po godinama i izvorima, sa prikazom troškova po godinama i vrstama, kao i ovlašćenja i obaveze organa RTCG u odnosu na upravljanje ukupnim sredstvima predviđenim za sprovođenje Ugovora i izvještavanje o njegovom sprovođenju. Odredbe Ugovora kojima se utvrđuje finansiranje u smislu stava 2 ovog člana moraju da budu u skladu sa pravilima o državnoj pomoći za javne radio-difuzne usluge. Član 17 U članu 22 tačka 11 mijenja se i glasi: „11) daje saglasnost na Ugovor iz člana 9a ovog zakona;“. Poslije tačke 11 dodaje se nova tačka koja glasi: „11a) prati implementaciju obaveza iz Ugovora iz člana 9a ovog zakona;“.			
--	---	--	--	--

6.4. Zahtjevi transparentnosti za ocjenu državne pomoći 60. Komisiji je za ocjenu državne pomoći potrebna jasna i precizna definicija funkcije javnih usluga i postavljanje jasne i adekvatne granice između djelatnosti javnih usluga i djelatnosti nejavnih usluga, uključujući jasno računovodstveno razdvajanje. 61. Računovodstveno razdvajanje djelatnosti javnih usluga i djelatnosti nejavnih usluga je obično već obavezno na nacionalnom nivou budući da je izuzetno važno osigurati transparentnost i odgovornost pri upotrebi javnih sredstava. Računovodstveno razdvajanje obezbijedi alat za ocjenu navodnog unakrsnog subvencionisanja i za odbranu opravdanih plaćanja naknade za poslove od opšteg ekonomskog interesa. Samo se na osnovu tačne podjele troškova i prihoda može odrediti da li je javno finansiranje zapravo ograničeno na neto troškove funkcije javnih usluga, pa time i prihvatljivo na osnovu člana 86. stav 2. i Amsterdamskog protokola. 62. Direktivom 2006/111/EZ se od država članica zahtijeva da sprovedu mjere transparentnosti u slučaju svakog preduzeća kojem su dodijeljena posebna ili ekskluzivna prava, ili mu je povjereno obavljanje usluge od opšteg ekonomskog interesa i prima naknadu za obavljanje javne usluge u bilo kojem obliku u vezi sa takvom uslugom, a koje obavlja druge djelatnosti, odnosno djelatnosti nejavnih usluga. Ovi zahtjevi transparentnosti su: (a)	Član 8 Naziv člana 9 mijenja se i glasi: „Usluge od javnog interesa“. U članu 9 uvodna rečenica stava 1 mijenja se i glasi: „Javne usluge iz člana 4 stav 1 ovog zakona, su programske obaveze RTCG koje ispunjavaju demokratske, socijalne i kulturne potrebe crnogorskog društva i garantuju pluralizam, uključujući kulturnu i jezičku raznolikost i, RTCG je dužna da, uz primjenu visokih standarda profesionalne etike i kvaliteta, bez bilo kojeg oblika diskriminacije ili socijalne različitosti, proizvodi i emituje programske sadržaje, koji: 1) služe kao referentne tačke u pogledu jačanja zajedništva i društvenog integrisanja svih pojedinaca, grupa i zajednica; 2) na uravnotežen način, uz	Potpuno usklađeno		
---	---	--------------------------	--	--

unutrašnje računovodstvo koje odgovara različitim djelatnostima, odnosno javne i nejavne djelatnosti moraju da budu odvojene; (b) svi troškovi i prihodi moraju da budu pravilno dodijeljeni ili razdijeljeni na osnovu dosljedno primijenjenih i objektivno opravdanih principa troškovnog računovodstva; i (c) potrebno je jasno ustanoviti principe troškovnog računovodstva prema kojima se vode odvojeni računi 63. Ovi opšti zahtjevi transparentnosti primjenjuju se i na emitere, ako su oni zaduženi za obavljanje usluge od opšteg ekonomskog interesa, ako primaju javne naknade u vezi sa takvom uslugom i takođe obavljaju druge djelatnosti nejavnih usluga. 64. U sektoru radiodifuzije, razdvajanje računa ne predstavlja nikakav poseban problem na strani prihoda. Iz tog razloga Komisija smatra da bi, kada je riječ o strani prihoda, operateri koji obavljaju djelatnost radiodifuzije trebalo da detaljno izvijeste o izvorima i iznosima svih prihoda ostvarenih obavljanjem djelatnosti javnih i nejavnih usluga. 65. Na strani troškova u razmatranje se mogu uzeti svi troškovi nastali pri obavljanju javne usluge. Kada preduzeće obavlja djelatnosti van opsega javne usluge, u razmatranje se mogu uzeti samo troškovi vezani za javnu uslugu. Komisija prepoznaje da u sektoru javne radiodifuzije razdvajanje računa može da bude teže na strani troškova. Razlog za to je što,	odgovarajuću zastupljenost informativnih, kulturnih, obrazovnih, naučnih, sportskih i zabavnih emisija, zadovoljavaju interese javnosti na nacionalnom i lokalnom nivou; 3) obezbjeđuju prostor za otvoreno i slobodno izražavanje različitih mišljenja i stavova o pitanjima od javnog interesa; 4) su namijenjeni svim segmentima društva, posebno vodeći računa o djeci i omladini, pripadnicima manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, licima sa invaliditetom, socijalno ugroženim i drugim specifičnim grupama; 5) afirmišu i njeguju crnogorski nacionalni i kulturni identitet, kulturni i etnički identitet manjinskih naroda i drugih manjinskih nacionalnih zajednica, evropsko kulturno nasljeđe i kulturnu raznolikost; 6) afirmišu crnogorsku kulturnu baštinu, podstiču i njeguju kulturno i umjetničko stvaralaštvo i šire			
--	---	--	--	--

posebno u oblasti tradicionalne radiodifuzije, države članice mogu smatrati da je cijeli program emitera obuhvaćen funkcijom javne usluge, a u isto vrijeme dozvoliti njeno iskorišćavanje u komercijalne svrhe. Drugim riječima, djelatnosti javnih i nejavnih usluga mogu u velikoj mjeri da dijele iste ulaze, a troškovi ne moraju uvijek da budu proporcionalno razdvojeni 66 Troškove specifične za djelatnosti nejavnih usluga (na primjer trošak oglašavanja) potrebno je uvijek jasno definisati i voditi na razdvojenim računima. Pored toga, ulazne troškove koji služe istovremenom razvoju djelatnosti javnih i nejavnih usluga potrebno je proporcionalno raspodijeliti na djelatnosti javnih usluga i djelatnosti nejavnih usluga, kada god je to moguće, na razuman način. 67 U drugim slučajevima, kada god se za obavljanje djelatnosti javnih i nejavnih usluga koriste isti resursi, zajednički ulazni troškovi treba da se raspodijele na osnovu razlike u ukupnim troškovima preduzeća sa i bez djelatnosti nejavnih usluga. U tim slučajevima, troškovi koji se u cijelosti mogu pripisati djelatnostima javnih usluga, bez obzira što će od njih imati korist i djelatnosti nejavnih usluga, ne treba da se podijele između te dvije stavke, već se mogu u cijelosti rasporediti za djelatnosti javnih usluga. Ova razlika u odnosu na pristup koji se uglavnom koristi u drugim sektorima javnih usluga	saznanja o drugim kulturama koje su zastupljene u Crnoj Gori; 7) odražavaju različite ideje i religijska uvjerenja u društvu, radi jačanja razumijevanja i tolerancije i promovisanja multikulturalnog, multietničkog i multivjerskog karaktera Crne Gore; 8) doprinose poštovanju i unapređivanju osnovnih ljudskih prava i sloboda, demokratskih vrijednosti i institucija, pluralizma ideja, kulture javnog dijaloga, jezičkih standarda, privatnosti i digniteta ličnosti; 9) podstiču razvoj i unapređivanje demokratske kulture društva; 10) promovišu i podržavaju vrijednosti građanskog društva i prezentuju građansku inicijativu; 11) nepristrasno, tačno, blagovremeno, razumljivo i uravnoteženo informišu o domaćim i međunarodnim			
---	--	--	--	--

objašnjava se specifičnostima sektora javne radiodifuzije. U oblasti javne radiodifuzije pri izračunavanju neto troškova javne usluge moraju se uzeti u obzir neto koristi od komercijalnih djelatnosti, smanjujući tako nivo naknade za obavljanje javne usluge. Ovo smanjuje rizik od unakrsnog subvencionisanja kroz prikazivanje zajedničkih troškova na računu djelatnosti javnih usluga. 68. Glavni primjer situacije opisane u prethodnom stavu bio bi trošak proizvodnje programa u okviru obavljanja javne usluge emitera. Ti programi služe za ispunjavanje funkcije javne usluge, ali i kako bi privukli publiku sa ciljem prodaje oglasnog prostora. Međutim, gotovo je nemoguće sa zadovoljavajućom preciznošću odrediti kolika programska gledanost zadovoljava funkciju javne usluge, a koliko ostvaruje prihode od oglašavanja. Iz tog razloga postoji rizik da će raspodjela programskih troškova između te dvije djelatnosti biti proizvoljna i bez značaja. 69. Komisija smatra da se finansijska transparentnost može dodatno poboljšati adekvatnim razdvajanjem djelatnosti javnih i nejavnih usluga na nivou organizacije javnog emitera. Funkcionalno ili strukturalno razdvajanje obično od početka olakšava izbjegavanje unakrsnog subvencionisanja komercijalnih djelatnosti i osigurava transferne cijene i	dešavanjima od javnog interesa; 12) odražavaju aktuelne životne probleme različitih struktura crnogorskog društva; 13) prezentuju i afirmišu istorijske izvore i materijalne dokaze o prošlim vremenima; 14) promovišu razvoj Crne Gore i njen ekološki karakter; 15) informišu javnost o pitanjima od značaja za zdravlje ljudi i o zaštiti ljudi, imovine, kulturnih dobara i životne sredine; 16) obezbjeđuju produkciju i predstavljanje crnogorskih kinematografskih i audio-vizuelnih djela; 17) u vrijeme predizborne kampanje, u skladu sa posebnim pravilima, obezbjeđuju ravnomjerno predstavljanje političkih stranaka, koalicija i pojedinaca. Član 13 Poslije člana 16 dodaje se novi član koji glasi: „Odvojeno			
---	--	--	--	--

poštovanje principa nepristrasne transakcije. Prema tome, Komisija poziva države članice da razmotre funkcionalno ili strukturalno razdvajanje značajnih i razdvojivih komercijalnih djelatnosti, kao oblik dobre prakse.	računovodstvo Član 16a RTCG je dužna da vodi odvojeno računovodstvo za pružanje javnih usluga od obavljanja komercijalnih audiovizuelnih usluga“.			
6.5. Princip neto troškova i prekomjerna naknada 70. U principu, budući da prekomjerne naknade nisu nužne za obavljanje usluge od opšteg ekonomskog interesa, one predstavljaju neusklađenu državnu pomoć koja se mora vratiti državi u skladu sa pojašnjenjima koja su data u ovom poglavlju u vezi sa javnom radiodifuzijom. 71. Komisija polazi od stanovišta da je državno finansiranje obično potrebno preduzeću kako bi obavljalo zadatke javne usluge. Međutim, da bi se zadovoljio test proporcionalnosti, opšte pravilo je da je potrebno da iznos javne naknade ne prelazi neto troškove obavljanja javne usluge, takođe uzimajući u obzir druge direktne ili indirektne prihode koji proizilaze iz obavljanja javne usluge. Iz tog razloga se neto korist svih komercijalnih djelatnosti koje se odnose na djelatnost javne usluge uzimaju u obzir pri određivanju neto troškova javne usluge. 72. Preduzeća koja primaju naknadu za obavljanje javne	Član 9 Poslije člana 9 dodaju se tri nova člana koji glase: „Ugovor o pružanju javnih usluga Član 9a Iznos sredstava za pružanje javnih usluga utvrđen Ugovorom, ne smije prelaziti neto troškove neophodne za pružanje tih usluga, uzimajući u obzir druge direktne ili indirektne prihode koji proizilaze iz pružanja tih usluga. Pri utvrđivanju neto troškova pružanja javnih usluga uzima se u obzir neto korist svih komercijalnih audiovizuelnih usluga vezanih uz te usluge. Član 11 Poslije člana 15 dodaje se novi član koji glasi: „Unakrsno subvencioniranje	Potpuno usklađeno		

usluge uopšteno mogu imati razumnju dobit. Ta dobit se sastoji od stope povraćaja na sopstveni kapital koja uzima u obzir rizik ili nedostatak rizika koji preduzeće preuzima. U sektoru radiodifuzije javnu uslugu često pružaju preduzeća koja nijesu usmjerena na sticanje dobiti i koja ne obavljaju ni jednu drugu aktivnost osim pružanja javne usluge. Komisija smatra da u tim situacijama nije smisleno uključivati element dobiti u iznos naknade za ispunjavanje obaveze obavljanja javne usluge. Međutim, u drugim slučajevima, na primjer kada su određene obaveze obavljanja javne usluge povjerene komercijalnim preduzećima koja treba da ostvare povraćaj kapitala koji je u njih uložen, može se smatrati da je razumno uključivanje elementa dobiti koji predstavlja pravičnu naknadu za kapital uzimajući u obzir rizik, ako je takvo uključivanje uredno opravdano i pod uslovom da je ono nužno za ispunjavanje obaveza pružanja javne usluge. 73. Javni emiteri mogu da zadrže godišnju prekomjernu naknadu iznad neto troškova javne usluge (kao rezerve javne usluge) u mjeri u kojoj je to potrebno za osiguravanje finansiranja njihovih obaveza pružanja javne usluge. Uopšteno, Komisija smatra da se iznos	Član 15a RTCG ne smije da koristi sredstva iz budžeta Crne Gore za finansiranje komercijalnih audiovizuelnih usluga (unakrsno subvencioniranje). Ukoliko RTCG postupi suprotno stavu 1 ovog člana, Savjet RTCG će naložiti povraćaj nezakonito utrošenih sredstava i njihovo isključivo korišćenje za obavljanje djelatnosti pružanja javnih usluga u skladu sa ovim zakonom. Povraćaj nezakonito utrošenih sredstava obavlja se uplatom na račun budžeta Crne Gore. Sredstva koja se ne utroše za djeletnost pružanja javnih usluga, u skladu sa Ugovorom iz člana 9a ovog zakona, a prelaze iznos od 10% uplaćuju se na račun budžeta Crne Gore. Ukoliko sredstva iz stava 3 ovog člana, tri godine prelaze iznos od 10% , Vlada			
--	---	--	--	--

do 10% godišnjih budžetskih troškova pružanja javne usluge može smatrati potrebnim kako bi se izdržale fluktuacije troškova i prihoda. Pravilo je da se prekomjerne naknade iznad te granice moraju vratiti bez nepotrebnog odlaganja. 74. Izuzetno se javnim emiterima može dopustiti da zadrže iznos preko 10% godišnjih budžetskih troškova pružanja javne usluge u uredno opravdanim slučajevima. Ovo je prihvatljivo samo pod uslovom da je ta prekomjerna naknada posebno unaprijed i obavezujuće određena u svrhu jednokratnog velikog troška potrebnog za ispunjavanje obaveze pružanja javne usluge. Korišćenje takve jasno namijenjene prekomjerne naknade takođe treba da bude vremenski ograničeno, u zavisnosti od njene namjene. 75. Kako bi Komisija bila u mogućnosti da ispunjava svoje dužnosti, države članice utvrđuju uslove pod kojima javni emiteri smiju da koriste gore navedenu prekomjernu naknadu. 76. Gore navedena prekomjerna naknada koristi se samo u svrhu finansiranja djelatnosti javnih usluga. Unakrsno subvencionisanje komercijalnih djelatnosti nije opravdano i predstavlja neusklađenu državnu pomoć.	i RTCG će revidirati metodologiju obračuna sredstava za usluge koje su predmet Ugovora.“ Član 17 U članu 22 tačka 11 mijenja se i glasi: „11) daje saglasnost na Ugovor iz člana 9a ovog zakona;“. Poslije tačke 11 dodaje se nova tačka koja glasi: „11a) prati implementaciju obaveza iz Ugovora iz člana 9a ovog zakona;“. Član 18 U članu 23 stav 1 tačka 2 mijenja se i glasi: „2) Izvještaj o finansijskom poslovanju RTCG za prethodnu godinu, koji sadrži podatke o korišćenju finansijskih sredstava ostvarenih po osnovu člana 15 stav 1 tačka 1 ovog zakona, sa posebnim osvrtom na obavezu iz člana 15a ovog zakona.“			
--	--	--	--	--

77. Države članice obezbijavaju odgovarajuće mehanizme kako bi osigurale da ne postoji prekomjerna naknada u skladu sa odredbama stavova 72. do 76. One osiguravaju redovnu i efikasnu kontrolu korišćenja javnih sredstava, kako bi se spriječile prekomjerne naknade i unakrsno subvencionisanje i kako bi se ocijenili nivo i korišćenje „rezervi javne usluge“. Države članice su nadležne za izbor najprikladnijeg i najefikasnijeg kontrolnog mehanizma u svojim nacionalnim radiodifuznim sistemima, takođe uzimajući u obzir potrebu za osiguravanjem usklađenosti sa postojećim mehanizmima za nadzor ispunjavanja obaveze pružanja javne usluge.				
78. Takvi kontrolni mehanizmi čine se efikasnim samo ako ih sprovodi neki spoljni organ nezavisan od javnog emitera, u redovnim vremenskim intervalima, po mogućnosti jednom godišnje. Države članice moraju da osiguraju donošenje efikasnih mjera za povraćaj prekomjerne naknade koja prelazi iznos utvrđen u odredbama prethodnog poglavlja 6.5., kao i za povraćaj unakrsnog subvencionisanja.				
79. Na kraju svakog finansijskog perioda potrebno je sprovesti dubinsku reviziju finansijske situacije javnih emitera, kao što je				

propisano u nacionalnim sistemima radiodifuzije država članica, ili ako takvih propisa nema, u vremenskom periodu obično ne dužem od četiri godine. Sve „rezerve javne usluge“ koje postoje na kraju finansijskog perioda, ili gore navedenog ekvivalentnog perioda, uzimaju se u obzir prilikom izračunavanja finansijskih potreba javnog emitera u sljedećem periodu. U slučaju kada „rezerve javne usluge“ redovno prelaze 10% godišnjih troškova javne usluge, države članice treba da provjere da li je nivo finansiranja prilagođen stvarnim finansijskim potrebama javnog emitera.				
6.7. Proširivanje javnih radiodifuznih usluga 81. U tom smislu, Komisija smatra da bi javni emiteri trebalo da budu u mogućnosti da, za dobrobit društvene zajednice, iskoriste prilike koje su se pojavile digitalizacijom i proširenjem platformi za distribuciju sadržaja na tehnološki neutralnoj osnovi. Kako bi se garantovala osnovna uloga javnih emitera u novom digitalnom okruženju, javni emiteri mogu da koriste državnu pomoć kako bi pružili audiovizuelne usluge na novim platformama za distribuciju, koje su namijenjene široj javnosti kao i grupama sa posebnim interesima, pod uslovom da zadovoljavaju iste	Uvođenje novih usluga Član 9c RTCG može da uvodi značajno nove audiovizuelne usluge na novim platformama za distribuciju, koje su namijenjene široj javnosti, pod uslovom da iste zadovoljavaju demokratske, socijalne i kulturne potrebe društva i ne dovode do neproporcionalnih posljedica na tržištu koje nijesu nužne za ispunjavanje funkcije javne usluge. Značajno novom audiovizuelnom	Potpuno usklađeno		

demokratske, socijalne i kulturne potrebe tog društva i ne dovode do neproporcionalnih posljedica na tržištu koje nijesu nužne za ispunjavanje funkcije javne usluge. 82. Uporedo sa brзом evolucijom tržišta radiodifuzije, poslovni modeli emitera takođe doživljavaju promjene. U ispunjavanju svoje funkcije javne usluge emiteri se sve češće okreću novim izvorima finansiranja, kao što su internet oglašavanje ili pružanje usluga uz plaćanje (takozvane plaćene usluge, kao što su plaćanje pristupa arhivi, specijalizovani TV programi uz plaćanje, pristup mobilnim uslugama uz plaćanje paušala, odloženi pristup TV programima uz naknadu, plaćeno učitavanje sadržaja sa interneta, itd.). Element naknade kod plaćenih usluga može na primjer da bude vezan za plaćanje naknada za mrežnu distribuciju ili plaćanje autorskih prava (na primjer, ako se usluge na mobilnim platformama pružaju uz plaćanje naknade za mobilnu distribuciju). 83. Iako su javne radiodifuzne usluge tradicionalno bile besplatne, Komisija smatra da element direktne naknade za te usluge, iako bi imao uticaj na dostupnost gledaocima - ne znači nužno da te usluge ne pripadaju funkciji javne	uslugom, u smislu stava 1 ovog člana, smatra se usluga koja se prvi put pruža i bitno se razlikuje od usluga koje pruža RTCG, kao i usluga koja je u velikoj mjeri izmijenjena u pogledu njenog sadržaja, tehničke pripremljenosti, pristupa i ciljne grupe kojoj je namijenjena. Prijedlog za uvođenje značajno nove audiovizuelne usluge ili više takvih usluga mora da sadrži tačan opis usluga i opravdanost njihovog uvođenja, ciljnu grupu na koju se usluge odnose, troškove vršenja usluga i ocjenu mogućih uticaja na konkurentnost na tržištu. O uvođenju značajno nove audiovizuelne usluge ili više takvih usluga odlučuje Savjet RTCG. Savjet RTCG dužan je da prije uvođenja značajno novih audiovizuelnih usluga sprovede javni test vrijednosti, odnosno napravi analizu ispunjenosti kriterijuma: uticaj nove audiovizuelne			
---	--	--	--	--

usluge, pod uslovom da element plaćanja ne dovodi u pitanje prepoznatljivo obilježje javne usluge u smislu ispunjavanja socijalnih, demokratskih i kulturnih potreba građana, koje javne usluge razlikuje od samih komercijalnih djelatnosti. Element naknade je jedan od aspekata koje je potrebno uzeti u obzir prilikom odluke o uključivanju takvih usluga u funkciju javne usluge, budući da to može narušiti univerzalnost i cjelokupno oblikovanje pružene usluge, kao i uticaj na tržište. Pod uslovom da predmetna usluga sa elementom plaćanja ispunjava određene socijalne, demokratske i kulturne potrebe društva bez pojave neproporcionalnih uticaja na konkurenciju i prekograničnu trgovinu, države članice mogu javnim emiterima da povjere takvu uslugu kao dio njihove funkcije javne usluge.	usluge na tržište; finansijski aspekt uvođenja nove audiovizuelne usluge; u kojoj mjeri nova usluga utiče na RTCG i trajanje nove usluge.			
84. Kao što je gore navedeno, državna pomoć javnim emiterima može da se koristi za distribuciju audiovizuelnih usluga na svim platformama, pod uslovom da su zadovoljeni bitni zahtjevi Amsterdamskog protokola. Države članice će u tu svrhu, kroz prethodni postupak ocjenjivanja zasnovan na otvorenim javnim konsultacijama, razmotriti da li nove audiovizuelne usluge, koje predviđaju				

javni emiteri, zadovoljavaju zahtjeve Amsterdamskog protokola, odnosno da li služe demokratskim, socijalnim i kulturnim potrebama društva, uzimajući pravilno u obzir njihove moguće uticaje na tržišne uslove i konkurenciju. 85. Države članice treba da odluče, uzevši u obzir obilježja i evoluciju tržišta radiodifuzije, kao i niz usluga koje javni emiter već nudi, šta će proglasiti „značajnom novom uslugom“. Označavanje djelatnosti „novom“ može između ostalog da zavisi od njenog sadržaja, kao i od načina njene upotrebe. „Značaj“ usluge može na primjer uzeti u obzir finansijska sredstva potrebna za njen razvoj i očekivani uticaj na potražnju. Značajne izmjene postojećih usluga potrebno je ocjenjivati na isti način kao i značajne nove usluge. 86. Države članice su nadležne za izbor najprikladnijeg mehanizma kako bi se osigurala skladnost audiovizuelnih usluga sa bitnim uslovima Amsterdamskog protokola, uzimajući u obzir specifičnosti svojih nacionalnih radiodifuznih sistema i potrebu očuvanja uredničke nezavisnosti javnih emitera. 87. Sa ciljem transparentnosti i prikupljanja svih relevantnih podataka potrebnih za donošenje uravnotežene				
---	--	--	--	--

odluke, zainteresovane strane treba da imaju priliku da izlože svoje stavove o predviđenoj značajnoj novoj usluzi u kontekstu otvorenih konsultacija. Ishod konsultacija će se javno objaviti, kao i njegova ocjena i osnove za donošenje odluke.

88. Kako bi osigurale da javno finansiranje značajnih novih audiovizuelnih usluga ne narušava trgovinu i konkurenciju u mjeri suprotnoj zajedničkom interesu, države članice na osnovu ishoda otvorenih konsultacija ocjenjuju sveukupni uticaj nove usluge na tržište upoređivanjem situacije sa planiranom novom uslugom i situacije bez planirane nove usluge. U ocjenjivanju uticaja na tržište, relevantni aspekti uključuju, na primjer, postojanje sličnih ili zamjenjivih ponuda, uredničku konkurenciju, tržišnu strukturu, tržišni položaj javnog emitera, nivo konkurencije i mogući uticaj na privatne inicijative. Taj uticaj treba da bude uravnotežen sa vrijednošću predmetnih usluga za društvo. U slučaju pretežno negativnih uticaja na tržište, državno finansiranje audiovizuelnih usluga bilo bi proporcionalno jedino ako se može opravdati dodatnom vrijednošću kod ispunjavanja socijalnih, demokratskih i kulturnih potreba društva, takođe uzimajući u obzir cjelokupnu

postojeću ponudu javnih usluga. 89. Takva ocjena može da bude objektivna jedino ako je sprovede tijelo koje je u stvarnosti nezavisno od uprave javnog emitera, uključujući i nezavisnost pri imenovanjima i smjenama njenih članova, a koje ima dovoljne kapacitete i sredstva da izvršava svoje dužnosti. Države članice imaju mogućnost da donesu postupak koji je proporcionalan veličini tržišta i tržišnom položaju javnog emitera. 90. Gore navedena razmatranja ne spriječavaju javne emitere da testiraju inovativne nove usluge (na primjer u obliku pilot projekata) u ograničenom obimu (na primjer što se tiče trajanja projekta ili obuhvaćene publike) i u svrhu prikupljanja podataka o održivosti i dodatnoj vrijednosti predviđene usluge, sve dok takva test faza projekta nije u stvari uvod u potpuno spremnu značajnu novu audiovizuelnu uslugu.				
91. - 100	nema odgovarajuće odredbe	neprenosivo		

OBRAZAC

IZVJEŠTAJ O SPROVEDENOJ ANALIZI PROCJENE UTICAJA PROPISA	
PREDLAGAČ PROPISA	MINISTARSTVO KULTURE
NAZIV PROPISA	Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore
1. Definisanje problema - Koje probleme treba da riješi predloženi akt? - Koji su uzroci problema? - Koje su posljedice problema? - Koji su subjekti oštećeni, na koji način i u kojoj mjeri? - Kako bi problem evoluirao bez promjene propisa ("status quo" opcija)? Predloženim aktom se implementiraju međunarodni standardi u oblasti državne pomoći javnim radio-difuznim servisima, u skladu sa Saopštenjem Komisije o primjeni pravila državne pomoći na javne radio-difuzne servise (2009/C 257/1). Implementacija međunarodnih standarda u oblasti državne pomoći se odnosi na definiciju usluga od javnog interesa kada je u pitanju javni radio-difuzni servis, kao i definisanje obaveza vođenja odvojenog računovodstva za javne usluge. Takođe, predloženim aktom želi se uspostaviti stabilan izvor finansiranja javnog radio-difuznog servisa RTCG. Nakon višegodišnje primjene i po održivost neadekvatnog finansijskog modela baziranog na ubiranju RTV pretplate, novi model baziran na zakonskom tekstu iz 2008.godine (1,2% od opštih prihoda budžeta Crne Gore za tekuću godinu) na bazi objektivnih budžetskih ograničenja, proisteklih usled globalne ekonomske krize, pokazuje svoju nedovoljnost u smislu održivosti i garancija za srednjoročno programsko projektovanje javne misije. Ovu situaciju dodatno su po RTCG nepovoljno ugrozila zakonska rješenja (predložena od strane poslanika) <i>Zakona o izboru odbornika i poslanika</i> kojima se ukida pravo na naknadu za reklamiranje političkih partija u predizbornom periodu, kao i izmjene i dopune Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore u dijelu kojim se <i>nameću obaveze plaćanja prenosa i emitovanja signala RTCG putem zemaljskih sistema Radio-difuznom centru u iznosu od 900.000 eura</i>. Ako se, uz to, ima u vidu zakonska obaveza iz 2012.godine kojom se uvodi Parlamentarni kanal, bez prethodne finansijske garancije za obavljanje ovog posla, te izazovi u dijelu tehničkog redizajna u procesu digitalizacije, onda pitanje finansijske održivosti dodatno dobija na aktuelnosti. Na osnovu zakonom definisanog modela finansiranja javnog servisa, od 2009 do 2012.godine zabilježeno je umanjeno sredstava za 2.892.069 eura, odnosno, sa 10.244.496 eura na 7.352.427 eura (2012.godine), te padom i u 2013.godini za približno 200.000 eura. Sredstva za namjenske programske sadržaje značajne za razvoj nauke i obrazovanja, razvoj kulture, informisanje lica oštećenog sluha i vida, informisanje manjinskih naroda u Crnoj Gori kojima se obezbjeđuje zadovoljavanje potreba svih struktura crnogorskog društva, a koja se obezbjeđuju na programu 1691 Radio-difuzni servisi Crne Gore u okviru	

Ministarstva kulture, umanjena su od 2009 do 2012.godine deset puta, sa 2.000.000 eura na 200.000 eura čime je dovedena u pitanje ukupna realizacija programskih aktivnosti definisana Zakonom o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore.

U skladu sa obavezom države iz *Preporuke 96 (10) o garantovanju nezavisnosti javnih servisa radio difuzije* da „preduzimaju mjere da održe i, tamo gdje je to potrebno, stvore primjeren, siguran i transparentan finansijski okvir koji radio-difuznim organizacijama javnog servisa garantuje sredstva neophodna za ostvarivanje njihovih zadataka“, na osnovu predloga eksperata OSCE, u Zakonu o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore iz 2008.godine definisan budžetski model finansiranja javnog servisa kao osnovni izvor finansiranja. Komparativna evropska praksa poznaje ovaj model finansiranja jer ga uglavnom koriste manje evropske zemlje. Definisani fiksni indeks u iznosu od 1,2% od opštih prihoda budžeta bio je predlog eksperata OSCE u radnoj grupi za izradu Zakona u kontekstu tadašnjeg stanja budžetskih sredstava i prognoze rasta opštih prihoda budžeta i time povoljnog ambijenta za kratkoročne progrmaske i tehničke strategije razvoja RTCG.

Međutim, zbog posljedica globalne ekonomске krize i tendencije pada budžeta, iz godine u godinu smanjivala su se i sredstva po osnovu fiksnog indeksa od 1,2% od opštih prihoda budžeta za ostvarivanje osnovne djelatnosti RTCG ali i sredstva za namjenske programske sadržaje na poziciji Ministarstva kulture.

Ukoliko bi se održao status quo, odnosno ukoliko ne bi došlo do izmjene Zakona, javni servis ne bi mogao nastaviti sa ispunjavanjem obaveza definisanim Zakonom koje se odnose na proizvodnju i emitovanje programa kojim se zadovoljavaju demokratske, društvene, obrazovne kulturne i druge potrebe od javnog interesa.

2. Ciljevi

- Koji ciljevi se postižu predloženim propisom?
- Navesti usklađenost ovih ciljeva sa postojećim strategijama ili programima Vlade, ako je primjenljivo.

U skladu sa obavezom države iz *Preporuke 96 (10) o garantovanju nezavisnosti javnih servisa radio difuzije* da „preduzimaju mjere da održe i, tamo gdje je to potrebno, stvore primjeren, siguran i transparentan finansijski okvir koji radio-difuznim organizacijama javnog servisa garantuje sredstva neophodna za ostvarivanje njihovih zadataka“, predloženim propisom želi se uspostaviti stabilan izvor finansiranja javnog servisa RTCG kako bi bila u mogućnosti da ispunji svoje obaveze definisane Zakonom o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore.

Prijedlogom zakona je predviđeno i usklađivanje sa pravilima državne pomoći u dijelu koji se odnosi na javne usluge javnih radiodifuznih servisa. U tom kontekstu Prijedlogom zakona je, u skladu sa Saopštenjem Komisije o primjeni pravila državne pomoći na javne radio-difuzne servise (2009/C 257/1) precizirana definicija usluga od javnog interesa kada je u pitanju javni radio-difuzni servis i definisana obaveza vođenja odvojenog računovodstva za javne usluge.

3. Opcije

- Koje su moguće opcije za ispunjavanje ciljeva i rješavanje problema? (uvijek treba razmatrati "status quo" opciju i preporučljivo je uključiti i neregulatornu opciju, osim ako postoji obaveza donošenja predloženog propisa).
- Obrazložiti preferiranu opciju?

Ukoliko bi se zadržalo postojeće stanje, odnosno ukoliko ne bi došlo do izmjene Zakona, direktno bi se ugrozilo odnosno dovelo u pitanje ispunjavanje osnovne uloge javnog servisa definisane Zakonom koja se odnosi na proizvodnju i emitovanje programa kojim se zadovoljavaju demokratske, društvene, obrazovne kulturne i druge potrebe od javnog interesa.

Takođe, obaveza izmjene Zakona o javnim radio-difuznim servisima Crne Gore, i njegovog usklađivanja sa pravilima državne pomoći, proistekla je iz četvrtog mjerila za otvaranje pregovora u Poglavlju 8-Konkurencija i državna pomoć.

4. Analiza uticaja

- Na koga će i kako će najvjerovatnije uticati rješenja u propisu - nabrojati pozitivne i negativne uticaje, direktne i indirektne.
- Koje troškove će primjena propisa izazvati građanima i privredi (naročito malim i srednjim preduzećima).
- Da li pozitivne posljedice donošenja propisa opravdavaju troškove koje će on stvoriti.
- Da li se propisom podržava stvaranje novih privrednih subjekata na tržištu i tržišna konkurencija.
- Uključiti procjenu administrativnih opterećenja i biznis barijera.

Rješenja u propisu direktno će uticati na kvalitet informisanja građana Crne Gore jer će javni servis biti u mogućnosti da u potpunosti ispuni svoju ulogu definisanu Zakonom o javnim radiodifuznim servisima Crne Gore.

A implementacijom međunarodnih standarda u oblasti državne pomoći javnim radio-difuznim servisima ispunjavaju se 4 mjerila za otvaranje pregovora u Poglavlju 8-Konkurencija i državna pomoć.

5. Procjena fiskalnog uticaja

- Da li je potrebno obezbjeđenje finansijskih sredstava iz budžeta Crne Gore za implementaciju propisa i u kom iznosu?
- Da li je obezbjeđenje finansijskih sredstava jednokratno, ili tokom određenog vremenskog perioda? Obrazložiti.
- Da li implementacijom propisa proizilaze međunarodne finansijske obaveze? Obrazložiti.
- Da li su neophodna finansijska sredstva obezbijeđena u budžetu za tekuću fiskalnu godinu, odnosno da li su planirana u budžetu za narednu fiskalnu godinu?
- Da li je usvajanjem propisa predviđeno donošenje podzakonskih akata iz kojih će proistići finansijske obaveze?
- Da li će se implementacijom propisa ostvariti prihod za budžet Crne Gore?
- Obrazložiti metodologiju koja je korišćena prilikom obračuna finansijskih izdataka/prihoda.
- Da li su postojali problemi u preciznom obračunu finansijskih izdataka/prihoda? Obrazložiti.
- Da li su postojale sugestije Ministarstva finansija na nacrt/predlog propisa?
- Da li su dobijene primjedbe uključene u tekst propisa? Obrazložiti.

Za implementaciju propisa potrebno je obezbijediti sredstva iz budžeta Crne Gore za 2015. godinu. Prijedlogom zakona definisan je fiksni indeks u iznosu od 0,3 % BDP (Bruto domaćeg proizvoda) iz Budžeta Crne Gore, čiju procjenu utvrđuje Vlada usvajanjem smjernica makroekonomske i fiskalne politike.

Obaveza obezbjeđenja sredstava za finansiranje javnog servisa definisana je *Preporukom 96 (10) o garantovanju nezavisnosti javnih servisa radio difuzije* - „države su dužne da preduzimaju mjere da održe i, tamo gdje je to potrebno, stvore primjeren, siguran i transparentan finansijski okvir koji radio-difuznim organizacijama javnog servisa garantuje sredstva neophodna za ostvarivanje njihovih zadataka”.

Sredstva je potrebno planirati za narednu fiskalnu godinu.

Usvajanjem navedenog propisa nije predviđeno donošenje pozakonskih akata.

Nijesu uočeni problemi prilikom definisanja modela za obračun finansijskih prihoda

6. Konsultacije zainteresovanih strana

- Naznačiti da li je korišćena eksterna ekspertna podrška i ako da, kako.
- Naznačiti koje su grupe zainteresovanih strana konsultovane, u kojoj fazi RIA procesa i kako (javne ili ciljane konsultacije).
- Naznačiti glavne rezultate konsultacija, i koji su predlozi i sugestije zainteresovanih strana prihvaćeni odnosno nijesu prihvaćeni. Obrazložiti.

U procesu izrade propisa učestvovali su predstavnici RTCG shodno obavezama iz Preporuke (96)10, Komisije za kontrolu državne pomoći, Ministarstva finansija i Agencije za elektronske medije.

Upućen je poziv svim zainteresovanim subjektima da se uključe u proces javne rasprave (objavljen na internet stranici Ministarstva kulture i portalu e-uprave) i dostave svoje komentare, sugestije i prijedloge.

Tokom javne rasprave pristigli su komentari i predlozi od RTCG, Ministarstva finansija, Agencije za elektronske medije, Radio-difuznog centra i Radio Tivat, koji su usvojeni a odnosili su se na model, procenat finansiranja RTCG iz budžeta, definiciju javne usluge, odvajanje javnih i komercijalnih usluga i potrebu vođenja odvojenog računovodstva.

7: Monitoring i evaluacija

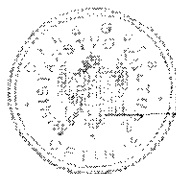
- Koje su potencijalne prepreke za implementaciju propisa?
- Koje će mjere biti preduzete tokom primjene propisa da bi se ispunili ciljevi?
- Koji su glavni indikatori prema kojima će se mjeriti ispunjenje ciljeva?
- Ko će biti zadužen za sprovođenje monitoringa i evaluacije primjene propisa?

Glavni indikator za ispunjenje ciljeva je proizvodnja i emitovanje programskog sadržaja, jačanje tehničkih kapaciteta RTCG – digitalizacija.

Savjet RTCG kao nezavisno tijelo ima nadzornu ulogu nad radom RTCG i prati implementaciju zakonskih rješenja koja su definisana novim Zakonom o javnim radio difuznim servisima Crne Gore.

Datum i mjesto

17.11.2014. Ploče

Starješina

Nina Ku